

ZADRUGA.

Glasilo «Zadružne Zveze v Celju».

Uredništvo in upravnništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, 1. nadstropje v Celju. — Dopise blagovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja «Zadružni Zvezi v Celju». — Ponatisi iz «Zadruga» so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratom je naslednja: za 1kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru,

ki se bode vršil

v četrtek dne 13. junija 1907

v dvorani Narodnega doma v Mariboru

po naslednjem vsporodu:

Od 8. do 10. ure podučna predavanja in pogovori o raznih zadružnih zadevah zlasti o točki:

1. Zakon o konverziji hipotečnih terjatev od 22. februarja 1907 drž. zak. štev. 48. (Poročevalec: dr. Franjo Rosina.)

2. Kako naj nadzorstva in računski pregledovalci izpolnjujejo svoje dolžnosti? (Poročevalec: Miško Reicher.)

3. Razlaganje ustroja Raiffeisenskih in Schulze-Delitschevih posojilnic. (Poročevalec: Franjo Jošt.)

Ob 10. uri otvoritev občnega zbora, kateremu je določen sledeči dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.

2. Čitanje zapisnika o prvem občnem zboru z dne 28. decembra 1905.

3. Poročilo načelstva o delovanju v minulem letu.

4. Poročilo nadzorstva in odobrenje računskega zaključka in bilance za leto 1906.

5. Določitev obresti deležem in porabe dobička.

6. Odobrenje pravilnika ter potrditev odbora podružnice za Koroško.

7. Raznoterosti.

K mnogobrojni udeležbi vabi vse svoje p. n. zadruga

NAČELSTVO ZADRUŽNE ZVEZE V CELJU, reg. zadr. z omej. zav.

Mihael Vošnjak,
predsednik.

Franjo Jošt,
pis. ravnatelj.

Opomba. Oni p. n. gg. udeleženci občnega zbora, ki želijo, da se naroči skupni obed v gostilni Narodnega doma, naj prijavijo svoja imena na naslov: G. Miško Reicher, knjigovodja Posojilnice v Mariboru. Skupni obed stane za osebo 2 K.

Prvo mednarodno zvezno zborovanje kmetijskih zadrug na Dunaju.

Jedva pol stoletja obstoji v splošnem združništvo in že opazamo, kako isto prodira v vse države. Zadrugarji se ne zadovoljujejo več s posameznimi zadrugami, ampak iste združujejo v zadrugne zveze; zadrugne zveze posameznih držav tvorijo državno zvezo zadrug dotične države. Vendar pa tudi pri tem ni ostalo; zadrugne organizacije posameznih držav so iskale medsebojnih stikov in ta stremjenja so povzročila ustanovitev mednarodne zadrugne zveze, katere prvi shod se je vršil dne 22. in 24. maja t.l. na Dunaju. Tej zvezi so takoj pristopile zadrugne organizacije v Italiji, Švici, Nemčiji in Avstriji; na shodu samem so prijavile pristop ogerske zadruge, upati pa je, da v doglednem času pristopijo francoske in rumunske zadruge.

Shod je otvoril predsednik mednarodne zadrugne zveze, voditelj združništva v Nemčiji tajni svetnik Haas ter pozdravil okrog 80 navzočih zastopnikov zadrug iz Francoskega, Italije, Švice, Rumunije, Ogorskega, Nemčije in Avstrije ter zastopnike poljedelskega ministrstva. Tudi tega zborovanja so se Slovenci, zastopniki »Zadrugne Zveze v Celju« in Ljubljani, v velikem številu udeležili. V svojem pozdravnem govoru je omenjal, da je delo zadrug delo miru, delo za doseg boljšega gmotnega položaja kmečkega stanu in, da je potrebno, da zadrugarji vseh držav skupno korakajo in delujejo za cilje združništva.

Nato je predsednik označil nalogo in cilje mednarodne zadrugne zveze, kateri so sledeči:

1. Skupno pospeševanje in zastopanje zadrugnih interesov.
2. Oživetvorenje tesnejše zveze med zadrugnimi organizacijami posameznih držav.
3. Zbiranje, sestavljanje in priobčevanje raznovrstnega gradiva glede razdrugnega postavodajstva ter organizacije in uspehov kmet. združništva v posameznih državah.

Uporaba izkušenj, katere so se v posameznih državah na zadrugnem polju pridobile.

5. Zbiranje in uporabljanje statističnega gradiva, kakor osobito upliv na jednotno zadrugno statistiko.

6. Delo za razširjanje združništva in podpiranje združništva v onih državah, v katerih je isto še na slabih nogah.

Poleg tega splošnega programa pa si je stavila zveza sledeče cilje:

1. Organizacijo zadrugnega kredita.
2. Organizacijo zadrugnega nakupa in prodaje kmetijskih potrebščin in kmetijskih pridelkov.
3. Organizacijo produktivnih zadrug (mlekarn, vinarskih zadrug, zadrug za razpečavanje živine itd.)
4. Razmišljanje o vprašanju, če bi se dalo doseči jednotno postopanje na polju kmet. kredita, nakupa in prodaje vseh držav, ali vsaj medsebojno podpiranje in na kak način.
5. Obdačenje zadrug.
6. Zadrugno organizirano zavarovalništvo.

Posamezne državne organizacije so popolnoma enakopravne, imajo enake pravice in dolžnosti. Da je mogoče doseči cilj, je potrebno, da vse v zvezi združene organizacije v pravem zadrugnem duhu delujejo in zmiraj upoštevajo star zadrugni pregovor: »Le sloga jači!«

Z velikim navdušenjem so zborovalci odobravalji začrtan program. Na to so se vršila predavanja o razvoju in sedanjem stanju kmet. združništva v Nemčiji, Italiji in Avstriji.

S tem je bil dnevni red prvega zborovanja končan.

Na drugem zborovanju so se nadaljevala predavanja o razvoju in sedanjem stanju kmet. združništva v Švici in Rumuniji.

Na to se je vršilo predavanje o točki »kateri sredstva se priporočajo za centralizacijo denarnega prometa kmet. zadrug in katere izkušnje so se v tem oziru v posameznih državah pridobile«. Predavatelj je orisal tozadevno organizacijo v Nemčiji. Nato so gg. dr. baron Störck, Faschingbauer in dr. Türk govorili za ustanovitev osrednje zadrugne blagajne in sicer:

1. v to svrhu, da podeljuje kredit denarnim centralam;

2. v svrhu izjednačenja denarja pri posameznih denarnih centralah, v svrhu podelitve kredita produktivnim zadrugam, v svrhu večjega upliva na denarni trg in določitve stabilne obrestne mere;

3. naj bo ista dobro fundirana, vodstvo naj bo zadrugno in bančno izšolano ter pristavek

4. promet denarnih central se olajšuje potom čekovnega prometa s pošto hranilnico in isti na noben način ne upliva neugodno na združništvo.

Zadnja točka dnevnega reda je bilo poročilo »organizacija nakupa kmet. potrebščin, posebno razmotrivanje vprašanja, če bi se na tem polju potom lastnih zadrugnih podjetij več doseglo.«

Vsa zanimiva predavanja priobčimo v prihodnjih številkah.

V imenu poljedelskega ministrstva je dvorni svetnik dr. Ertl častital k krasno uspelemu zborovanju in izrazil nado, da bo mednarodna zadrugna zveza z vstrajnim delom svoj cilj dosegla.

Predsednik se je zahvalil dr. Ertl-u za las-kave besede, ter vzlasti povdarjal, da si je ravno on pridobil največ zaslug za ustanovitev zveze ter povabil navzoče, če se prihodnje leto ne bo vršil poseben mednarodni združen shod, na združen shod kmet. zadrug v Nemčiji, ki se vrši v Mainzu, ob kateri priliki se bo praznovala 25 letnica državne zveze kmet. zadrug v Nemčiji.

VIII. mednarodni kmetijski kongres na Dunaju.

Dne 21. maja je prišel na Dunaju zborovati VIII. mednarodni kmetijski kongres. V natlačeno polni dvorani državne zbornice se je zbralo okrog 3.000 udeležencev. V častnem številu so bile zastopane vse evropske države, zastopnike pa so poslale tudi izvenevropske države Perzija, Japonska, Kina, Egipt, Zedinjene države v Severni Ameriki, Argentinijska, Chile, Mexico itd. Kongresa se je udeležilo tudi lepo število Slovencev, vzlasti zadržarjev, iz vseh slovenskih pokrajin.

Kongres je otvoril predsednik pripravljalnega odbora drž. poslanec Karl grof Auersperg, ki je pozdravil navzoče ter z veseljem povdarjal, da se je tako veliko število poljedelcev in delavcev na agrarnem polju odzvalo vabilu pripravljalnega odbora.

V imenu avstrijske vlade je pozdravil shod poljedelski minister grof Auersperg, ki je povdarjal, da so se zbrali odlični znanstveniki, javni zastopniki in praktiki v to svrhu, da delujejo za procvit kmetijstva in gozdarstva. V vseh gospodarskih panogah se opazuje napredek, v vseh kulturnih državah se uporabljajo moderna načela glede izračunavanja stroškov produkcije, prodaja pridelkov itd., v ospredju stoje važna vprašanja, kakor ohranitev kmečkega stanu, kmetijski kredit, razbremenjenje kmečkih posestev, zadrugištvo, zavarovanje delavcev, dobrodelnost na deželi, kmetijsko strokovni pouk itd.; vsa ta vprašanja stoje na dnevnem redu in želeti je, da obrode posvetovanja obilo sadu.

Podžupan dr. Neumayer je pozdravil kongres v imenu mesta Dunaj. Nato se je bivši francoski ministerski predsednik Meline v imenu zunanjih udeležencev zahvalil za vabilo.

S tem je bila otvoritev končana in vršila so se slavnostna predavanja in sicer je predaval bivši francoski ministerski predsednik Jule Meline o predmetu »Nazaj k grudi!«, dvorni svetnik dr. pl. Schullern o mednarodnem posredovanju dela, in S. Strakosch o učinku različnih rastlin z

ozirom na deželo in narodno gospodarstvo, kakor tudi z ozirom na upeljavo novih kulturnih rastlin.

Popoldan so se sestavili razni odseki in sicer za vse gospodarske panoge ter začela predavanja in posvetovanja o istih, ki so trajala cel teden. Udeleženci kongresa so se razven tega udeleževali raznih poučnih izletov kakor v krasne vrte barona Rothschilda, v vinarsko in sadjarsko šolo v Klosterneuburgu, v dunajsko in nižje-avstrijsko mlekarjo, v perutninarstvo razstavo, v pivovarne in razne tovarne itd. Po sklepu kongresa so se priredili veliki poučni izleti na Češko, Tirolsko in Kranjsko (pogozdovanje Krasa).

O raznih točkah, ki so se na kongresu obravnavale, še bomo o priliki govorili.

Nov zadrugi zakon.

(Nadaljevanje in konec.)

Kot čas izstopa na podlagi odpovedi velja konec poslovnega leta, v katerem se je izvršil vpis v imenik zadrugnikov in če odpoved za to leto ni postala veljavna, konec prihodnjega oziroma onega poslovnega leta, v katerem poteče odpovedni rok. V slučaju izključenja zadrugnika velja kot rok izstopa konec poslovnega leta, v katerem se je izvršil vpis, v slučaju odstopa deležnine dan vpisa. Pri umrlih zadrugnikih velja načelo, da prenehajo biti člani koncem poslovnega leta, v katerem so umrli.

O vpisu ali odklonitvi se morajo zadruga in vsi udeleženci obvestiti. Odpovedne izjave kakor tudi od zadruge predloženi seznamki se morajo pri sodnji shraniti.

§ 9. Izstop zadrugnikov mora načelstvo v seznamku označiti.

Vsak udeleženec ima pravico neposredno pri sodnji predlagati, da se od njega označen vzrok izstopa zadrugnika in čas v imeniku zadrugnikov zabeleži.

Posebna potrdila niso pri tem potrebna.

§ 10. Ako se ta beležka prizna ali potom pravomočne obsodbe potrdi, izstopi zadrugnik na podlagi beležke.

Beležka se mora tekom enega leta od dneva vpisa potrditi.

Rok se lahko od sodnije podaljša.

Po brezuspešnem preteku te dobe, dalje, kakor hitro sodnija zve, da se je ta zahteva pravomočno odklonila, se beležka uradno izbriše.

Sodnija mora o ukrepih vse udeležence in zlasti tudi zadrugo obvestiti.

§ 11. Predstojéče določbe glede izstopa zadrugnikov potom odpovedi ali odstopa deležnine

se morajo tudi uporabljati, če se od več deležev le posamezni odpovejo ali odstopijo.

§ 12. Po zakonu z dne 9. aprila 1873 ustanovljene zadrage z neomejeno zavezo morajo tekom enega meseca po uveljavljanju te postave trgovskemu sodišču v svrhu sodnijskega imenika zadrušnikov predstojecim postavnim določbam odgovarjajoč seznamek udov predložiti.

Zadrage z neomejeno zavezo se uradno kaznujejo, če dolžnosti ne spolnjujejo; trgovsko sodišče skrbi za izpolnjevanje te dolžnosti.

Register se mora pri sodnji razpoložiti in se morajo o tem vsi zadrušniki na za združna naznanila določen način obvestiti. V razglasu se mora določiti rok, najmanj en mesec po objavi razglasa, z naznanilom dneva poteka roka ter z opombo, da se lahko v tem roku ugovarja proti nepravilnemu vpisu; po preteku tega roka pa le tedaj, če ugovarjajoči dokaže, da je bil brez lastne krivde zadržan pravočasno ugovarjati in da ni od odprave zadržka pretekel več kakor en mesec. Opozoriti se mora ob enem, da se vsi vpisi, proti katerim se ni ugovarjalo, po preteku roka v sodnijski imenik zadrušnikov vpišejo.

Trgovsko sodišče lahko radi cenejših insec. stroškov razglase glede več zadrug združi.

§ 13. Sodnija mora pravočasno, bodisi pisмено ali ustmeno pri trgovskem registru vložene ugovore, ki zahtevajo spremembo seznamka udov, v sod. imenik zadrušnikov, ki mora soglašati z registrom, zabeležiti in načelstvu javiti, katero se mora v 14. dneh glede ugovora izjaviti. Ako načelstvo ugovor odobri, se mora imenik popraviti, ravnotako, če se beležka potom pravomočne razsodbe kot opravičena spozna. Tožba za potrditev beležke se mora vložiti tekom treh mesecev od dneva vpisa.

Ako ta rok brezuspešno poteče, se mora beležke izbrisati, kakor tudi, če sodnija izve, da se je potrditev beležke pravomočno odklonila.

Ta zakonski načrt zahteva imenike zadrug pri trg. sodnijah. Ta zahteva je opravičena, ker dandanes mnogo zadrug zelo slabo in površno vodi seznamke članov, ker vlada nered glede odpovedi itd. članov, neobhodno potrebno je pa, da se natanko ve, kdo je član zadruge, kdo in kdaj je prenehal biti član zadruge itd. Vpis posameznega člana v združni register trg. sodišča in naznanilo vpisa posameznega člana od sodnije, bo pa tudi vplivalo na to, da se bodo zadrušniki bolj zavedali svojih dolžnosti kot udje zadruge in se za poslovanje zadrug bolj brigali, kar je splošno želeno.

Načrt vsebuje sicer nekaj nedostatkov, potrebni bodo še tudi razni pristavki, a o tem drugo-

krat! Vsekakor bo načrt, če postane postava, mnogo pripomogel k temu, da bo združništvo napredovalo.

Pridobnina.

Vsled zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, mora plačevati večina zadrug pridobninski davek. Način, kako se najde na podlagi računskega sklepa podlaga za odmero pridobnine in kako se izpolni napoved o pridobnini, ni baš enostaven.

Pridobninski davek plačujejo le zadrage, ki izkažejo nad 600 K čistega dobička na leto.

Napoved za odmero pridobnine se napravi na tiskovini, ki se dobi pri c. kr. davčni oblasti brezplačno.

Opozorjamo, da se mora predložiti ta napoved o pridobnini po § 110. zgoraj navedenega zakona 14 dni potem, ko je redni občni zbor odobril računski zaključek, najkasneje pa v šestih mesecih po poteku upravnega leta, za katero se predloži napoved.

Jako važno je v tem novem davčnem zakonu določilo v § 84. lit. c, da so pridobnine popolnoma proste Raiffeisnovke, to je one posojilnice, katerih pravila vstrezajo tudi določilom § 1. zakona od 1. junija 1889 drž. zak. št. 91, in ki so si pridobile od pristojnega c. kr. finančnega ravnateljstva potrdilo, da velja o njih to, kar zahteva ta zakon.

Če se pa od Raiffeisenovk zahteva napoved pridobnine, predlože naj se dotični davčni oblasti (glavarstvu) pravila in priznalo finančnega ravnateljstva glede rabe kolekov po lestvici I. pri zadolžnicah.

Vse druge posojilnice pa morajo predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti prve stopnje radi odmerjenja pridobninskega davka;

a) Napoved o pridobnini za preteklo upravno leto od podjetij, ki so zavezana polagati javno letni račun na predpisani tiskovini. (V tej tiskovini naj se ne prepisejo v rubrikah »dohodki« in »stroški« svote iz denarnega prometa, ampak iz računa izgube in dobička.)

b) Računski zaključek za preteklo upravno leto v dveh izvodih. Isti mora obsegati poročilo po predpisih § 22. združnega zakona od 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, denarni promet, natančno bilanco, to je izkaz imetja in dolgov posojilnice in posebni račun izgube in dobička. Pripomni se, da morajo biti v denarnem prometu med izdatki specificirani vsi davki s prikladami vred, torej

pri posojilnicah neposredne pristojbine, rentni davek in pridobnina.

c) prepis zapisnika občnega zbora, pri katerem se je odobril računski zaključek za preteklo upravno leto. Pristavljamo še, da ni potreba priložiti napovedi o pridobnini popolnega prepisa zapisnika občnega zbora, ampak le delni prepis tega zapisnika in sicer samo glede točke o razdelitvi čistega dobička. Vse druge reči pa, ki so se razpravljale pri občnem zboru, nimajo za odmero pridobnine nobenega pomena in jih torej ni treba naznanjati davčni oblasti.

Nekatere zadrage in posojilnice uživajo nekoliko ugodnosti glede odmerjenja pridobnine.

Ugodnosti, ki jih priznava pogojno oproščenim zadrugam glede pridobnine, določujeta §§ 85 in 100, zakona z dne 25. oktobra 1896, dr. zak. št. 220.

Te ugodnosti so trojne:

1. Če čisti dobiček zadrage ne presega 600 K, je oproščena pridobnine popolnoma.

2. Če čisti dobiček presega 600 K, potem mora sicer pridobnino plačevati zadruga, toda čisti dobiček se ne vzame v poštrev s celim zneskom, temveč do 2000 K le s $\frac{3}{10}$ in od presegajočega zneska $\frac{1}{2}$.

3. Če čisti dobiček ne presega 1200 K, znaša davčna mera $8\frac{1}{2}\%$, drugače 10% .

K tem davkom pridejo pa še doklade, deželne in občinske, ki so različne po deželah in občinah.

Čisti dobiček, od katerega se odmeri pridobnina, pa ni samo tisti znesek, ki ga zadruga izkaže sama kot »čisti dobiček«, temveč zakon natančno predpisuje, kako se ima izračunati čisti dobiček v svrhu odmerjenja pridobnine. Obdačijo se še druge svote iz računa, ne samo »čisti dobiček«, kakor obresti deležev, nekatera darila itd., kar se dene iz čistega dobička v splošni rezervni fond, se obdači, zato je dobro, da imajo Ne-Raiffeisnovke še specijelni rezervni fond za zgube, ker se svote, ki se stekajo v tega, obdačiti ne smejo. Sicer pa postopajo v tej zadevi davčne gosposke zelo različno. Upravno sodišče je n. pr. v posebnem slučaju razsodilo, da se sme obdačiti rezervni fond, če ne služi zgolj za pokritje v pravilih določenih izgub.

Tozadevni predpisi zakona so različni in važni, in je potrebno in koristno, da se vsaka zadruga ozira že pri sestavi računov in bilance na dotične določbe zakona. Le tako je mogoče sestaviti čist, nasproti davčnim gosposkam veljaven in nespodbojen račun. V nasprotnem slučaju pa škoduje zadruga le sama sebi.

Zanimive so v zadevi obkladanja posojilnic in zadrug s pridobnino razne razsodbe upravnega

sodišča. Raditega hočemo tu navajati nekatere iz najnovejšega časa, namreč iz leta 1904—5.¹

1. Razsodba z dne 22. oktobra 1904 št. 10.562:

Tisti čisti dobiček se vzame za podlago obdačenja, ki je izkazan v bilanci, če je tudi ta napačna in četudi je ponudba, da se bo dokazalo, da pri pravem bilanciranju ne bi bilo nič dobička.

2. Razsodba z dne 20. maja 1905 št. 5.683:

Če računski zaključek ne obsega celega leta, se mora izkazani čisti dobiček preračunati za dotično dobo, kolikor časa je delovalo podjetje.

3. Razsodba z dne 23. dec. 1905 št. 12.006:

Če se je pri prodaji posestva izkupilo več, kakor je bilo določeno po knjigah, se vzame to višje izkupilo za podlago pri davku.

4. Razsodba z dne 16. junija 1905 št. 6.514:

Dohodki kakšnega posebej naloženega podpornega fonda zadrage se vzamejo za podlago obdačenja.

5. Razsodba z dne 9. marca 1905 št. 2.607:

Obresti rezervnega fonda za zgube pri terjatvah se vzamejo za podlago obdačenja.

6. Razsodba z dne 16. junija 1904 št. 6.514:

Darila tretjih oseb se ne jemljejo v poštrev pri obdačenju.

7. Razsodba z dne 17. nov. 1905 št. 12.453:

Pristojbine posojilniških zadrušnikov za splošni rezervni fond se jemljejo za podlago pri obdačenju.

8. Razsodba z dne 6. okt. 1904 št. 10.046:

Stroški za ustanovitev se ne odštejejo, kadar se išče podlaga za obdačenje.

9. Razsodba z dne 17. nov. 1905 št. 12.334:

Če se je o priliki elementarne nezgode razdelila vsem udom kakšna podpora, ne pride to v poštrev pri obdačenju.

10. Razsodba z dne 11. jan. 1904, štev. 382:

Obrtni davek se vselej prišteje čistemu dohodku, četudi davčni predpis tega davka še ni pravomočen.

11. Razsodba z dne 23. dec. 1904, št. 13.702:

Neposredne pristojbine od vplačanih deležev se pri obdačenju ne odštejejo.

Sirotinski denarji pri posojilnicah.

Sodnije ne puste, kakor je znano, da bi se dote ali kake druge imovine nedoletnih otrok nalagale pri posojilnicah, ampak davčni urad kot depozitni urad ima naročilo, te denarje nalagati edinole pri hranilnicah. To se upira na zastarelo

¹ Posneli smo jih iz »Ö. l. Genossenschaftspresse.« Zadevajo pa le osobito posojilnice Ne-Raiffeisnovke.

postavo iz l. 1846, ki govori pri nalaganju sirotinskih denarjev samo o društvih — hranilnicah, ker zadrug oz. posojilnic takrat še bilo ni. Ker torej pred letom 1846 še ni bilo posojilnic, morajo te vsled te okolnosti prepustiti marsikatero hranilno vlogo, ki se sme vzdigniti še-le ob določenem času, hranilnicam. (Tudi naslov »hranilnica in posojilnica« nič ne pomaga!) Posojilnice, ki imajo bodisi omejeno ali neomejeno zavezo, dajejo v vseh slučajih več varnosti, kakor pa hranilnice, za katere jamči v mnogih slučajih k večjemu zadolžena občina ali druga korporacija in ki ima še svojo lastno rezervo, kar pa imajo tudi vse zadruge. Posojilnice, ki so osnovane na podlagi združnega zakona od leta 1873, ki se bo moral zopet po potrebi časa preurediti, so torej popolnoma moderna osnova, dočim se snujejo hranilnice na podlagi društvenega zakona od 1846, ki ima torej že lepo starost. Nekatere hranilnice, posebno starejše, tudi niso postopale baš posebno usmiljeno z strankami, ker še danes imajo ljudje že samo pred tem imenom precejšen respekt.

Z novim združnim zakonom, ki bo morda predložen novemu parlamentu, se namerava uvesti sodnijsko vpisovanje združnikov, da bo namreč morala posojilnica naznaniti sodnji za vpis vsakega novovstopivšega uda z njegovim lastnoročnim podpisom. S tem je potrjeno, da podpisani jamči s celim svojim premoženjem oz. najmanj z dvojno visokostjo deleža za zadrugo. S tem bi bil torej odстранjen dvom, da posojilnice niso pupilarnovarni zavodi. Z zakonom o obligatorični reviziji od leta 1903 ima pa sodnija oz. v to postavljena združna zveza itak pravico, prepričati se sploh o stanju zadruge. Torej kontrole in priložnosti do nje dovolj!

Zato je toplo želeli, da bi bilo ugojeno interpelaciji poslanca Wrabetza, kot predsednika dunajske nemške zveze, zadevajočo sprejemanje sirotinskih denarjev pri posojilnicah.

Jajčarske in perutninarske zadruge.

Perutninarstvo se splošno v Avstriji precej zanemarija in gredo kmetovalcem na leto milijoni v zgubo. Merodajni krogi so uvideli, da se ta važna gospodarska panoga premalo upošteva, uporabljali so vsa mogoča sredstva, kakor predavanja, perutninarske tečaje, brezplačno dajali živali za pasmo, a vendar je ostalo precej pri starem, uspehi so neznatni napram velikim žrtvam, katere so se v to svrhu žrtvovali. In če iščemo

vzroke, najdemo, da je vzrok premal skupiček za jajce in za perutnino vobče. Najuspešnejše sredstvo za povzdigo perutninarstva je torej delo za povečanje dohodkov iz perutninarstva. Ni se čuditi, da je skupiček za jajca in perutnino tako nizek, ko pa zaslužijo 3—4 prekupci, mali trgovci in veletržci pri trgovini z jajci in perutnino. Razmere se bodo le tedaj zboljšale, če bodo odpadli razni prekupci in majhni trgovci in se bodo jajca in perutnina naravnost pošiljala veletržcem ali konzumnim društvom v mestah, vojaškim in mornarskim kazinom, velikim hotelom itd. Tega pa ne more zbog premajhne množine posamezni posestnik storiti, more pa to storiti več v zadrugah združenih posestnikov. Raditega skrbijo v nekaterih deželah kmetijske (nakupovalne in prodajalne zadruge) ter mlekarne, v drugih posebne jajčarske in perutninarske zadruge za skupno prodajo jajc in perutnine ter za gojenje primernih pasem perutnine. Na Slovenskem je pred več leti vršila to nalogo kmetijska zadruga na Cvenu pri Ljutomeru in je dosegla, da so se cene za jajca znatno zvišale. Na Gornjem Avstrijskem pa se pečajo mlekarne s prodajo jajc in so dosegle krasne uspehe. Kjer že obstoji kaka kmet. zadruga ali mlekarna, lahko ista prodajo jajc prevzame, kjer pa še zadrug ni, naj se osnuje posebna jajčarska in perutninarska zadruga. Poslovanje je povsod jednako in hočem isto v naslednjem orisati.

Glavni pogoj za združno prodajo jajc je okoliš, v katerem je perutnina tako razvita, da se redno vsak teden lahko eden zaboj jajc odpošlje, ker le na ta način se morejo pridobiti stalni odjemalci, ki dobro plačujejo. Udje take zadruge so dolžni vsa jajca izvemši ona, katera rabijo v gospodinjstvu in za valjenje, zadrugi oddati. Jajca se oddajo 1, 2 ali 3 krat na teden v zadrugo, kar določi občni zbor. Navadno se oddajo le enkrat na teden, večkrat le tedaj, če je število jajc tako veliko, da se izplača 2 ali 3 kratno pošiljanje na teden. Združniki morajo paziti na to, da oddajo kolikor mogoče sveža, snažna jajca, katera morajo vsak dan iz gnjezd vzeti in v hladnem zračnem prostoru shranjevati. Vsak ud dobi od zadruge štamplijo, na kateri je začetna črka kraja, kjer ima zadruga svoj sedež in številka uda; ta štamplija se pritisne na vsako jajce. V zadrugi se jajce s posebno svetilko svetijo in vsako jajce, katero je pokvarjeno, se udu vrne. Nato se jajca seštejejo ali, kar se mora počasi upeljati, tehtajo in njih število oz. teža se vpiše v posebno knjigo zadruge ter v oddajalno knjižico združnika. Jajca se zaznamujejo raditega s štamplijo, da lahko veletržec, kateri dobi jajca od vseh strani, takoj spozna, katera jajca so slaba. Ker so pa tudi mali trgovci začeli jajca na ta način zaznamovati

in so s tem, da so pošiljali pokvarjena jajca, skušali zadržati jajca spraviti ob dobro ime, so si posamezne jajčarske zadruge oz. združne zveze priskrbele postavno zajamčene varstvene znamke, s katerimi poleg štamplje združnikov zaznamujejo jajca. Priporoča se jajca sprejemati po teži in tudi tako plačevati, ker pri plačevanju in sprejemanju jajc po številu so znatno oškodovani združniki, kateri oddajo velika jajca in so na boljšem oni, kateri oddajajo majhna jajca, medtem ko je plačevanje po teži za vse ude pravično.

Jajca se na to v snažnem prostoru, v katerem pa se ne smejo nahajati nobene smrdljive snovi ali snovi z neprijetnim duhom, vlagajo v zabojе in sicer so najpripravnejši zaboji, v katerih se nahajajo posebni predalčki za vsako posamezno jajce in plasti iz srednjetrdega papirja (Wellpapier). To vlaganje ima pa tudi raditega prednost pred vlaganjem v zabojе, v katerih se med posamezne plasti jajc daje lesna volna, ker se delo dosti hitreje izvrši in kar je posebne važnosti, ker se dosti manj jajc med potom potere. Odjemalci, kateri navadno sami dajo zadruzi potrebne zabojе na razpolago, pošljejo iste vedno nazaj. Zaboji naj obsegajo 406 — 600 kosov jajc, priporočajo se tudi za pošiljanje posameznikom in majhnim odjemalcem poštni kartoni za 60 jajc. Vsak mesec se obračuna z odjemalci in z združniki. Pri izplačevanju jajc združnikom se upoštevajo narasli stroški in se navadno cene tako določijo, da ostane mesečno za zadruzo majhen dobiček.

Pa ne le prodajo in sicer ugodnejšo prodajo jajc oskrbujejo jajčarske zadruge, ampak iste najboljše uplivajo na to, da goje malo pasem — na deželi navadno vidimo, da skoraj vsaka kura pripada drugi pasmi — katere pa so znane, da ležejo mnogo in velikih jajc. Zadruge poučujejo ljudstvo o krmljenju, zlasti v zimi, navajajo ljudstvo k temu, da skrbi za zgodnje piščance, ker isti že v prihodnji zimi ležejo jajca ter skrbе za to, da se izjednači prevelika produkcija jajc v spomladi in pomanjkanje jajc v zimi. V to svrho priporočajo udom, da si v spomladi shranjujejo jajca za svojo lastno potrebo v zimi. Kot najuspešnejše sredstvo za shranjevanje jajc velja snov, ki se dobiva v lekarnah in drogerijah »Wasserglas« imenovana (1 liter te snovi se vlije v 10 litrov vode in zadostuje za 150 jajc, katere morajo biti popolnoma pokrite od te tekočine). Izkušnje učijo, da taka jajca dve leti sveža ostanejo. Na ta način je mogoče, da lahko udje v zimi, ko kokoši slabo nešejo, vsa jajca oddajo zadruzi.

Poleg prodaje jajc je naloga jajčarskih in perutninarskih združenj prodaja piščancev, gosij, rac, puranov itd. naravnost v velika mesta in velikim

odjemalcem. Če pomislimo, da morajo kmetje v krajih, ki ne leže blizu velikih mest perutnino na pol zastonj prodati, na drugi strani pa primerjamo cene, katere plačujejo trgovci v velikih mestih, lastniki hotelov in letovišč vidimo, da bo tudi tukaj morala zadruza v korist kmeta poseči vmes. Seveda se bo moralo perutninarstvo potem tako urediti, da se bodo gojile poleg živali, ki ležejo mnogo in velikih jajc, tudi živali, ki se odlikujejo po okusnem mesu.

Zadruge se imenujejo jajčarske in perutninarske zadruge. Namen istih je tudi pospeševanje perutninarstva, kar dosežejo z upeljavo primernih pasem. Navadno se v posameznih občinah oz. vaseh uredi perutninarska postaja (12 kokoši in 1 petelin) pri enem posestniku, kateri se zaveže skrbeti za to, da bodo te živali popolnoma ločene od drugih in mora uvaževati predpise glede krmljenja itd. kot plačilo za trud pa sme prodajati po določeni ceni udom jajca za valjenje in, če se zadruza, katera posestnika skrbno nadzoruje prepriča, da uvažuje vse za umno perutninarstvo potrebne nasvete, mu prepusti vse živali brezplačno ter dobi za dotično občino oz. vas jedini pravico ter prevzame dolžnost prodajati jajca za valjenje.

Če primerjamo cene jajc na Slovenskem s cenami drugod, vidimo, da so naši kmetje na stotisoče na leto oškodovani, katere vtaknejo razni jajčni trgovci v žep. Dokaz temu je premoženje raznih »jajčnih baronov«, kateri niso prijatelji ne kmetov, še manj pa našega naroda. Ker jajčarske in perutninarske zadruge ne zahtevajo veliko gmotnih žrtev, ne velikih naprav, ampak samo nekaj vspodbujanja od strani za dobrobit ljudstva navdušenih mož je upati, da se bodo iste v kratkem pri nas udomačile in pripomogle k temu, da bode kmetsko ljudstvo tudi v krajih, ki so od prometa in velikih mest oddaljeni, doseglo primeren skupiček za pridelke perutninarstva. Dokazano je, da so se cene jajc potom delovanja teh združenj za 25—30 % zvišale in so vsled tega dobili poljedelci večje veselje za perutninarstvo, so isto pomnožili in si zasigurali lepe stalne dohodke.

Strojne zadruge.

Počasi prodira združna misel v širše sloje slovenskega ljudstva, počasi prične ljudstvo uvidevati, koliko se lahko stori potom združništva za napredek kmetijstva. Pred kratkim je krožila v časnikih vest, da si hameravajo v brežiškem okraju kmetovalci skupno nabaviti parno mlatilnico in mostovno tehtnico; ta vest me je vspod-

bodla k temu, da posvetim par vrstic združni nabavi kmetijskih strojev.

Za vedno večjo uporabo kmet. strojev se lahko navedejo najrazličnejši vzroki; na jedni strani se navaja prednost dela strojev proti delu človeških in živalskih močij, na drugi strani zahteva po cenem delu ali po nadomestilu pomanjkajočih delavskih močij. Splošno so koristi kmetijskih strojev:

1. Potrebuje se manj delavskih močij, jedna delavska moč se nadomesti z drugo. V sedanji dobi, ko ljudstvo trumoma zapušča rodno grudo in se preseljuje v Ameriko, v fužine in premogovnike na Prusko in v tovarne ter službe v mestih, so stroji velikega pomena, ker se v slučaju dela z stroji rabi dosti manj človeških in delavskih močij in se na ta način deluje proti pomanjkanju delavskih močij.

2. Delo se hitreje izvrši in radi tega o pravem času. V kmetijstvu se mora večina dela v kratkem času izvršiti in je mnogokrat ves uspeh od tega odvisen, če se je delo o pravem času opravilo ali ne. Kmetovalec, ki uporablja stroje, postane bolj neodvisen od vremenskih in delavskih razmer ter bolj zmožen za umno kmetijstvo, ker se vsa dela hitreje, boljše in pravilneje opravlja.

3. Ker se delo hitreje in boljše izvrši, je isto tudi cenejše. Kmetijski stokovnjaki so izračunali, da je delo z stroji za košnjo trave za 22%, za košnjo žita za 30%, s parnimi mlatilnicami za 30%, z stroji za obračanje sena za 31% itd. cenejše kakor ročno delo. Seveda niso te številke merodajne za vse kraje, ampak iste se zvišujejo ali znižujejo, čim višje ali nižje so mezde za delavce.

4. Izjednačenje delavskih močij v raznih letnih časih in

5. Delo se opravi boljše in enakomernejše.

Akoravno donaša delo z stroji toliko koristi, vendar se stroji pri nas še zelo malo rabijo in zakaj? Slovenci imamo večinoma majhne in srednje kmete, katerim primanjkuje potreben kapital za nabavo strojev, razun tega pa bi se isti pri majhnih in srednjih kmetijah ne obrestoval in amortiziral. Majhnim in srednjim posestnikom je nabava kmetijskih strojev jedino mogoča združnim potom. V krajih, kjer obstoje že zadruga, kakor posojilnice, kmet. zadruga itd., najlažje iste nabavijo za svoje ude kmet. stroje, kjer pa ni zadrug, naj se osnujejo posebne strojne zadruga.

Posojilnice, katere napravijo večji čisti dobiček, naj del čistega dobička porabijo v nakup kakega kmetijskega stroja, istega izposojujejo proti majhni odškodnini udom in nekaj večji odškodnini neudom. Te doneske naj uporabijo spet

za nakup kakega stroja in na ta način bodo v nekaj letih oskrbele okoliš z potrebnimi stroji. Svojega namena: gospodarsko dvigniti ude zadruge ne morejo lepše izvršiti kakor na ta način. Rafajznovke v Nemčiji so že na tisoče in tisoče strojev nabavile v uporabo svojih udov.

Ako se pa ustanovijo posebne strojne zadruga, se naj iste osnujejo kot zadruga z omejeno zavezo. Na podlagi omejene zaveze jim bo mogoče pri »Združni Zvezi« ali pri kaki posojilnici dobiti posojilo za nabavo strojev. Pri določevanju odškodnine za uporabo strojev se mora gledati na to, da znaša odškodnina udov, katera se lahko za ude določi po velikosti zemljišča toliko, da se pokrijejo obresti posojila in se vsako leto odplača jeden del posojila.

Da se taka zadruga izogne vsem prepirom, je neobhodno potrebno, da se sestavijo natančna določila, v katerih se natančno določi vse potrebno glede izposojevanja kakor kraj, kjer se nahaja stroj, izposojevanje po vrsti prijav, odškodnina itd. Da se ne more nikdo izgovarjati, da so mu določila bila neznana, naj se ista tiskana izroče vsakemu udu.

Kateri stroji se priporočajo za nabavo? V prvi vrsti pridejo v poštev parne mlatilnice, mostovne ter živinske tehtnice, nadalje travniške brane, razne vrste plugov, čistilniki za žito, stroji za trosenje gnojil, velike stiskalnice itd.

Želeti je le, da se v sedajni dobi pomanjkanja delavcev in visokih mezd delavcev, katere se od dneva do dneva zvišujejo, večja pozornost posveti kmetijskim strojem in čaka hvaležna naloga slovenske posojilnice in druge zadruga pripomoči k temu, da bodo tudi slovenski kmetje deležni velikih koristij uporabe kmet. strojev!

Kje je nadaljevati navor za povzdigo kmetijstva?

(Nadaljevanje)

Kapital.

Kmet-posestnik je tudi kapitalist. Poleg dela in naravnih moči mu je potrebno za proizvodnjo tudi premoženje. V kmetijskem gospodarstvu tiči premoženje v kaj različnih oblikah, katere nečemo tu natančneje premostriti. O tem morda drugokrat. Kmetijsko ljudstvo, katero smatram za eno družino z mnogoštevilnimi, iste smotre zasledujočimi člani, ima v svoji celoti res ogromno premoženje v lasti. Kmečki kapital so že zemljišča sama po sebi z njih prometno vrednostjo, na katerih delujeta činitelja, delo in narava. Zemlja sama po sebi ima primeroma majhno vrednost. Saj jo

tudi v nekaterih krajih pokupujejo bogatini skoraj za nič v namen svoj lov razširiti.

Prometna vrednost zemljišč je dandanes po nekaterih krajih še neprimerno nizka in zaostaja v nekaterih slučajih mnogo pod kapitalno vrednostjo. Kapitalna vrednost je odvisna od čistega prebitka, ki je na dotičnem zemljišču dosegljiv. Z razumom in delom se da ta zelo zvišati in je toliko višji, čim inteligentneje je ljudstvo, čim bolj je kos svoji nalogi, čim več daljnega kapitala ima isto na razpolago.

Žalostno znamenje ne razmer temveč za ljudi, poklicanih trdi grudi izviti človečanstvu potrebne, sebi pa koristne proizvode, ki se brez-pogojno vdajajo tujemu kapitalu, ki bi imel sicer ravno do kmeta najmanj moči! Kmetov, ki čutijo pravi ponos poklica, ki se prav zavedajo svoje narodno-gospodarske naloge, je v mogih krajih pač premalo. Da jih je več, se zemlja ne bi tako podcenjevala, zlasti ne od njej takorekoč prirašenih slojev. Preveč vlada jo še zastareli nazori in trdovratnost, za katero išče ljudstvo zavetja proti gospodarskemu napredku. Premnogo jih je še, ki mislijo, da se ne da o tehniki kmetijstva nič novega govoriti, še manj pisati, ki toraj ne poskušajo in ne čitajo. Veda, čije svitli žarki razsvetljujejo vsak skrajni kotiček, tudi realnega praktičnega življenja, je žalibog kmetom še premnogokrat deveta briga, da, celo predmet zaničevanja. Posledica je zaostalost. Zato se pa tudi n. pr. pri nas prodajajo nekatere dobre lege za vinograde za smešno ceno med tem ko je najdražji vinograd na Nemškem »Bernkastlerdokter« stal 300.000 K en oral in je najnižja cena vinogradov na Nemškem oral 4000 K. Pojem veleposestva trebalo bi predrugačiti, da se ne ravna isti po obsežnosti zemljišč, temveč po razmerni množini pridelka po pravem smotru, konečnem gospodarskem uspehu. Dandanes je merodajno, ne koliko ima kedo zemljišča, temveč koliko pridelal. Marsikateri veleposestnik nima od svojega veleposestva toliko dobička, da bi se preživel. Manji posestnik večkrat bolj je izhaja. Obseg zemljišč enega okoliša ostane vedno eden in isti. Mogoče le, da je med posameznike neenakomerno razdeljen. Za splošno blagostanje kmetov dotičnega okoliša je torej edino merodajno, da na teh zemljiščih po možnostih več pridelajo.

Intenzivno gospodarstvo pri naših razmerah mnogo več zaleže, kakor ekstenzivno. Pri prvem je uspeh odvisen bolj od dela in prometnega kapitala, človek zamore na istega bolj vplivati, pri slednjem je odvisen večinoma od narave same. Prvo zahteva torej mnogo kapitala in dela za promet, slednje več zemljiškega kapitala. Tip intenzivnega gospodarstva imamo v vrtnarstvu.

Majhen košček zemlje lahko pri tem celo družino dobro preživi. Ekstenzivni ekstrem pri nas predočuje nam gozdarstvo, ki zahteva zelo velik obseg, da preredi njemu priklopljene ljudi ali pa živinoreja izključno na pašnikih kakoršno so n. pr. gojili stari očaki. Dismembracija, razkosavanje posestev naraščajoča obljudnost rastoča vrednost zemljišč pri primerno visokih cenah pridelkov so sile, ki pritiskajo za intenzivnejše gospodarstvo, katerim se mora gospodar vkloniti ali pa propasti. Med vrtnarstvom in gozdarstvom je glede intenzivnosti še mnogo srednjih stopinj zemljedelstva, katere se morajo pač primerno razumno izbirati.

Intenzivnost kmetijskega gospodarstva in vrednost zemljišč pospešujejo sredstva, ki omogočijo večjo zemljiško rento, ki torej pridelovalne stroške ali splošno ali razmeroma znižajo. Splošno zamorejo iste znižati obdelovanja olajšujoče naredbe, tako zlaganje zemljišč, pota, prometne zveze, stroji itd. Zato skrbi deloma že država oziroma dežela z raznimi agrarnimi postavami, največ je pa za to potreba složnosti vdeležencev. Razmeroma se pa znižajo pridelovalni stroški in se množi gmoten vspeh s porabo že pod naslovom narava navedenih sredstev, tako z melioracijami, gnojenjem, najboljšim semenom itd. Prejšnje ekstenzivno gospodarstvo pa navadno ni nabiralo denarja za rezervo. Za premembo v intenzivnejše gospodarstvo je pa treba mnogo denarja, kajti tu postane denar oziroma upravni kapital glavni činitelj. Večina posestev je pa obremenjena z dolgovi vsled prejšnjih gospodarskih napak. To so bremena, ki najhujše tiščijo. V prvi vrsti treba te olajšati. Seve država bi zamogla v tem oziru, kakor ponekod stori, zelo mnogo opomoči s ceninim, lahko pristopnim kreditom. Suhi denar iz prejšnjih časov poseduje malo kmetov. Zadnja leta so imeli po nekaterih krajih Štajarske vendar precej sreče, da so si nabrali nekaj denarja, katerega sedaj na svojih lastnih posestvih brez dokupa novega zemljišča lahko najplodonosneje za oderuške obresti nalože. Kdor pa nima denarja, ta zna imeti kredit in naj istega pametno rabi. Stari dolgovi, dolgovi za nakup zemljišč, za luksuz glede stavb itd. so kmetu neproduktivni. Te si naj olajša n. pr. da dražji osebni kredit premeni v cenejega hipotekarnega. Kmet, ki ima zelo obsežno posestvo tako, da ne zamore celega primerno obdelovati, naj bi rajše o pravem času, prej ko ga dolgovi zaduše, primeren del posestva odprodal ter na manjšem intenzivnejšem gospodaril v zavesti, da se znebi tako vsaj enega dela neproduktivnega dolga in da lahko na skrčenem posestvu glede obsega končnega vspeha enako glede kakovosti gmotnega vspeha pa celo več do-

seže nego prej na celem.

Nasproti neproduktivnim dolgovom znajo pa biti dolгови, ki se napravijo za dobro premišljene gospodarske uredbe n. pr. napravo gnojišča, melioracije itd., kakor že prej omenjeno, zelo produktivni. Takih dolgov naj bi se kmet nikakor ne bal, za take namene naj svoj kredit izkorišča kolikor moč. Zadruga, čijih smoter je denarni promet, mu to itak že jako obširno olajšujejo. Posojila, ki se jemljejo le za kratko, znabiti le eno prometno dobo, je pač najbolje in najenostavneje na osebni kredit jemati, tako posojila za nakup semen, gnojil itd. Za to imamo mnogo zadružnih denarnih zavodov, med katerimi se posebno posojilnice Rajfajzenovga sistema glede gospodarskih učinkov odlikujejo. Večja posojila in taka, katera se bodo zamogla še le v daljši dobi odplačati, n. pr. dolгови za nakup zemljišč, za melioracije kakor drenažo, zasajenje vinogradov itd. naj bi si pa kmet vedno le kolikor moč potom hipotekarnega kredita nakupoval in sicer si najcenejega poiskal. V tem oziru ponujajo nekatere hranilnice z nizkimi obrestmi in anuitetami za odplačevanje kaj ugodne pogoje. Žalibog se najde pa pri teh zavodih včasih premalo objektivnega spoznavanja, prave situacije kmetijstva, uspehov, njega tehničnega napredka ter produktivne zmoglosti. Melioracije pametno izvršene, bodisi te ali one vrste, povzdignejo vsakokrat narodno blagostanje, obrnejo rabljeni kapital ravno ali skoraj tako dobro, včasih celo boljše kakor ga obrne katero drugo podjetje, železnica, rudokop, tovarna, mestna hiša itd. Tudi v kmetijstvu bi bilo mogoče mnogo milijonov zelo plodonosno investirati. Saj se včasih velike svote za podjetja zelo dvomljive vrednosti, ki so včasih tudi v okviru kmetijstva. Manjka jim večkrat pravi solidni značaj, a na zunaj imponira bolj značaj podjetnosti, predrzne špekulacije, če ji tudi manjka temeljni pogoji, primerna zvedenost. Melioracije, zemljišč, solidne in narodno gospodarstveno zelo pomembne se pa večkrat izključujejo. Tako se odvrta n. pr. včasih prošnje za hipotekarni kredit na vinograde z opombo, da se po principu nič ne daje. Če je le mali del solidnega kmečkega posestva gotov vinograd, v jamstvo ponujeno drugo posestvo pa več vredno kakor zahtevana vsota, tak odgovor! Premalo razuma za nekatere naših krajev velepomembno kmetijsko vprašanje. Je li posestvo, na katerem se je nasadil vinograd, manj vredno nego brez vinograda? Zemlja se pripravi v sedanjih časih za nov vinograd, tako da je to na vsak način smatrati za važno melioracijo, ki v vsakem oziru vrednost dotičnega zemljišča zelo poviša. Globoko prekopanje, odstranjenje kamenja itd. gotovo ne

napravi zemljišča samo trsu prikladnejšega, temveč za vsako drugo kulturo sposobnejšega. Če ne bi hotelo trsje uspevati, uspevala bi na tako pripravljeni zemlji gotovo vsaka druga kultura bolj nego prej. Starokopitnost in nerazum, svojstva, ki se navadno predbacivajo istemu, ki je vsled svoje pohlevnosti, nesolidarnosti in raznih, od zunaj zakriviljenih vplivov socialno slabiji, cvetejo toraj tudi razun pri kmetih i drugod. Ali so pa mar principi le izgovor?

Je li ni kapitalna vrednost gotovega vinograda v primernih razmerah višja nego ona kakega drugega zemljišča? Za primer vzemimo Bizeljsko pred dobo trtne uši, v dobi, ko je ista vinograde uničila in sedaj ko so oni zopet prenovljeni. Lanski vinski pridelek imamo ceniti čez 2.000.000 K. Kako velika bi bila vrednost pridelkov brez vinogradov na istem prostoru? Niti stotino tega. Če se že hipotekarni kredit ponuja, naj bi se take produktivne melioracije vsaj toliko vpoštevale, kolikor se vpoštevajo hiše, katere tudi naposled zna potres podreti ali kako obrtno podjetje, ki zna tudi spodleteti. Posebno za melioracije v večjem štilu, katere bi znabiti kaka zadruga prevzela, tako da je izvršitev bolj zajamčena, naj bi se dal kapital na razpolago. Nekaka reforma principov bi bila toraj tudi tu umestna.

Upoštevati je faktično povišanje vrednosti. Se ve pa, da se gre tu le za slučaje, kjer je sigurna reproduktivna poraba posojila, kjer je pričakovati dovolj varnosti. Nekateri posamezni slučaji, ki so povzročili (gotovo vsled nepredvidnosti) žalostne skušnje, se pa nikakor ne morejo generalizirati.

Država in dežela nudita sicer skupno nekaj kredita za nekatere melioracije, n. pr. brezobrestna posojila, za vinograde, prispevke za drenažo itd. zastonj.

To je pa vse premalo, pride le malemu številu v korist.

Štajarska deželna hranilnica v Gradcu je svoj čas celo enako državi ali deželi dajala v spoznanju velikega pomena vinogradništva denar za nove nasade na 5 let brezobrestno. Marsikateri dandanes ugodno situiran vinogradnik brežiškega okraja ima zahvaliti lepe dohodke svojega sedajnega vinograda tej dobri v tedajni dobi velevažni naredbi. Zavodi, v katerih se kupiči mnogo kmečkega denarja, naj bi v obče bolj upoštevali kmetijska posestva, kot nosilca najsigurnejega kredita. Kmetje naj pa tudi skrbijo za to, da čim se jim od drugod ne pomaga s kreditom prav, da si okrepijo zavode, ki jim skrbijo za njih denarni promet. Pri gospodarskem napredku nabrale bi se tudi od kmetijstva samega ogromne svote

prebitkov, ki bi denarno razmerje v kmetijstvu uredile.

Največjega pomena za kmeta pa so gotovo krajevne posojilnice za majhen okoliš. Tam lahko dobi za gotov namen hitro in primerno po ceni kredit; te mu posebno hasnejo, če se bavijo neposredno ali posredno s kako drugo zadrugo s prometom robe, da nabavljajo vse večje kmetijske potrebščine, orodje za posameznega ali skupno porabo itd., da so toraj v smislu kmetijskega gospodarstva vrejene, kakor je v Rajfajznovem duhu ležeče.

Naš kmetijski stan nosi mnogo neproduktivnih bremen. Ta so iz lahkomišljenosti bolj redko, pogostejše iz nevednosti največkrat pa iz začasne sile zlasti po uimah ali drugih neprilikah natovarjena. Takih se treba ogibati kakor peklenškega ognja, medtem ko pelje produktivno vporabljen dolg do blagostanja. Kakor govorimo o statistiki zemlje glede rastlinskih redilnih snovi, tako zamoremo govoriti tudi o statistiki družih gospodarskih činiteljev. Vspešnost produkcije je tudi glede dela, narave in kapitala vezana na zakon manjšine. Najodločnejši v tem oziru je pri intevzinemu gospodarstvu le kapital. Ta se tudi vedno gubi iz posestva. Čim se v večji meri gubi kakor prispeva postaja njega manjšina če dalje bolj občutljiva. Najbolj čutijo to otroci, ki prevzamejo posestva, za dražji denar kakor bi ga inače kupili. Mnogo let hudega dela in varčnosti pa mnogo sreče je treba, da se mlad gospodar izkoplje do površja. Njegov naslednik mora pa navadno začeti z istimi težavami. Razdeljevanje velikih zemljišč med otroke ne bi še tako hudo bilo, če ne gre predaleč. Če je posestvo tako veliko, da družino še dobro preživi in ji omogoči še nekaj prihraniti, bode kmetijski stan še vedno srečen. Bogastvo ne tiči v obsežnosti premoženja, temveč v prebitku, ki ostane po pokritju potrebščin. Zlasti dandanes je pri naših razmerah posestnik zemljišča srednje obsežnosti vsaj na boljem. Kulture, ki zahtevajo zelo veliko obsežnost n, pr. gozdi so seve izključeni. Posestnik z 10—20 orali, ki pa ima dovolj prometnega kapitala oziroma dovolj delavnih moči zna mnogo na boljem biti nego taki z več 100 orali, ki pa prostovoljno ali primoran ekstenzivno in poleg še slabo gospodarji.

Čim se pa posestva tako daleč razkosajo, da postanejo sami mali kočlarji, katerih njih ped zemlje ne preživi, kateri pa nimajo menda tudi nobenega zaslužka, tedaj se seveda začne joj.

Kjer ostane posestvo celo, a mora novi posestnik pretirane vsote svojim bratom in sestram izplačati, tistemu je pa še huje. Medtem ko kočar svoje delo doma kmalu opravi, pa še vendar kjersibodi kaj zaslužka najde, absorbira vso moč

mladega lastnika kakega večjega posestva isto samo, vbija se in muči, pa mnogokrat zaman. Obup in pijančevanje so navadno posledice.

Ker je moč pri umnem gospodarstvu na primernem posestvu, ki ni še preveč zadolženo, le vsako leto nekaj prihraniti, kaže, da očetje za svoje otroke, ki jim na posestvu pomagajo, nekaj prihranijo. Saj so vsaj dnino zaslužili. Čim se splošna izobrazba izboljšuje, tim se tudi v tem oziru razme izboljšajo. Ker pa človek ne ve, kako dolgo da bo živel, pa bi le rad svojim primerno vsoto zapustil, stori najbolje, če krene do varčevanja kaj primerno pot, namreč zavarovanje življenja. Bistvo tega ne kaže tu razpravljati, pač naj pa le omenim, da je od početka zavarovanja, čim se premije vplačujejo, dotična vsota rodbini zagotovljena. Temu načinu zavarovanja naj bi kmetje več pozornosti obračali tako kakor po drugod. Namesto da vplačujejo drage obresti za po nepotrebnem najet denar, kakor n. pr. za nepotrebne drage stavbe, za nakup nepotrebnih zemljišč, s katerimi si gospodar le več davkov, več obresti, več dela nakupiči, a ima manj dobička, nego od prvotnega posestva, če bi isto boljše obdeloval, v isto več denarja produktivno vtaknil, naj bi rajše vplačeval premije za zavarovalnino življenja. Tako si lahko osiguri za vsakojako starost primeren kapital za vžitek, da ne bode v breme posestvu in ga lahko po smrti primerno razdeli med otroke.

(Konec sledi.)

Smrt zajcem!

(Nadaljevanje in konec.)

Res, bilo bi komaj, da bi se kmet tiho po prstih splazil v stran, kadar se sreča na svojem zemljišču z gospodom zajcem, in bi si niti ne upal rahlo odkašljati, kar vendar sme navadno storiti, kadar stopi pred imenitnega gospoda.

S početkom novega leta je stopil v veljavo nov lovski zakon. Človek bi mislil, da bode nov lovski zakon stopil zajcu bolj trdo na pete in da je v istem pač oskrbljeno, da se bode škodljiva divjad zatirala zdatneje, in škoda povzročena po zajcih, povračevala bolje, kakor dosedaj.

Toda prišli smo iz dežja pod kap! Prejšnji lovski zakon je zahteval, da morajo biti drevesca zoper zajce zavarovana, kakor je navada v dotičnem kraju. Zadostovalo je toraj, da so bila namazana z zmesjo, kakor je povedano zgoraj. Ako se jih je vendarle lotil zajec, je moral najemnik lova povrniti škodo. Novi zakon pa druge obrambe ne pripozna, kakor ovoj z slamo 120 cm na visoko, oziroma obod iz žice v enakej viso-

čini, Potemtakem je po novem lovskem zakonu povsem izključeno, da bi se dobila odškodnina za poškodovana drevesa. Če so zavarovana kakor zahteva zakon, se jih zajec itak lotiti ne more, če pa jih je vendarle obgrizel, se bode gotovo izreklo, da niso bila dovolj zavarovana; oškodovani ne dobi nič in mora plačati še vrh vse škode in jeze tudi troške ceditve.

Tudi § 57 tega zakona je samole pesek v oči. Ta točka namreč določa, da se sme v občinah, kjer je vsaj 5% od obdelane zemlje vinogradov, zajec izločiti iz varstva in zahtevati, da se zatira, kolikor mogoče. No, ko bi se to zatiranje prepustilo lastnikom zemljišč, to bi bilo nekaj. Ti bi že znali poskrbeti, da bi se v kratkem zmanjšalo število zajcev. Toda zatiranje je dopuščeno le lovskemu najemniku, in ta bode že gledal, da se njegovim kosmatim ljubljencem ne bode prehudo godilo. Pritožba na politično oblast ne bode izdala nič. Ali jo bode znal najemnik lova zvito potegniti za nos, ali pa — — — toda pst! Rečemo samo, razni uradniki so radi tudi strastni lovci, ali vsaj veliki prijatelji lovcev.

Novi lovski zakon torej skrbi pač za to, da bode v prihodnje dobro za najemnika lova in za zajca, za kmeta pa slabo.

Škoda, povzročena po zajcu v zadnji zimi, je pač dovolj jasen opomin, da se deluje z vsemi silami na to, da se zatarejo zajci. Že sedaj je treba skrbeti, da se vsaj za kmečke občine izvolijo poslanci ob prihodnji volitvi le taki poslanci v deželni zbor, ki se bodo zavezali, glasovati za takšno spremembo lovskega zakona, ki bode vendar kmetu v korist in ne zajcu in njegovim zavetnikom, graščakom in drugim visokim gospodom.

Ako se bodo prihodnje deželno-zborske volitve vršile po skupinah kakor dosedaj, je pač malo upanja, da bi se dosegla ugodna izprememba lovskega zakona. Izvoljeni bodo največ graščaki in drugi visoki gospodje, ki nosijo ljubezen do kmeta le na jeziku in še to večinoma samo tedaj, kadar so pred durmi volitve. Ti visoki gospodje pa so večinoma vsi lovci, ki se bodo z vso silo vstavljali taki izpremembi lovskega zakona, ki bi bila zajcem v škodo. Toda mirovati ne smemo. Na vsih hmečkih shodih, v vsih zastopih zahtevajmo kar največ mogoče odločno, da dokaže naš deželni zbor svojo naklonjenost kmečkemu stanu in posebno še našemu štajarskemu po širnem svetu slovečemu sadjarstvu s tem, da se izreče za geslo: zajcu smrt!! Vsak posestnik imej pravico, zatirati na svojem zemljišču to škodljivo druhal, in kmalu bode bolje. Izgovor, da bodo potem, če se zajec proglasi kot prosta divjad, občine prišle ob «mastno» lovsko najem-

nino je prazno slepilo. Če bi tudi dobivala občina v jako ugodnem slučaju, recimo po dvesto do štiristo kron letne najemnine, je to vendar-le povsem neznatna odškodnina napram škodi, ki jo učini zajec samo-le na sadnem drevju. Pomisliti pa je treba, da lovske strasti še ne bode konec, če se tudi zajec prepusti v splošno zatiranje. Občine bodo prejemale še tudi nadalje lovsko najemnino, četudi nekoliko manj, sploh pa je v veliki večini občin lovška najemnina tako neznatna, da se je res čuditi našemu kmetiskemu prebivalstvu, da je voljno trpeti za tako neznatno, tako beraško odškodnino tolikšno nadlogo, jezo in škodo. Toda če pride — kar se bode sicer prej ali slej zgodilo čisto gotovo, da se uvede tudi za deželne zbore splošna volilna pravica, da ne bodo imeli v deželnem zboru le graščaki glavne besede, tedaj bode zajcu korenito odklenalo, tako gotovo, kakor je amen v očenašu.

Pravi se sicer, da bi tak zakon, ki bi splošno prisodil zajcu smrt, ne zadobil Najvišjega potrjenja. Mogoče, da bi se utegnilo tako zgoditi, toda le po zaspanosti in malomarnosti naših državnih poslancev. Zato pa zahtevajmo že sedaj, ko živimo v času volitev v državni zbor, da se bodo tisti, kateri bodo izvoljeni, zavezali, ukreniti potrebno, da dobi vsak tak, od kateregakoli, deželnega zbora sklenjen zakon tudi Najvišjo sankcijo. Kmetje in sadjarji! V očigled tej naravnost katastrofalnej škode, katero nam je ravnokar prizadejal zajec, je pač skrajno nujna potreba, da se ganemo in ob vsakej priliki, ki se nam nudi z vso odločnostjo zahtevamo: zajcu smrt!!

Zimski večeri.

(Nadaljevanje.)

Šesti zimski večer.

Janez. V vsem, kar si mi dosedaj o posojilnicah razložil, sem že z raznimi uglednimi posestniki naše občine govoril in upam, da se bo tudi pri nas posojilnica ustanovila. Predno pa začnem delovati za ustanovitev, bom te še za razna pojasnila prosil. Danes mi razjasni pomen revizije in točko glede varnosti ob času vojsk!

Jožef. Revizija, po slovensko pregledovanje pomenja natančen pregled celega poslovanja posojilnic. Tajnik oz. uradnik posojilnice se lahko zmoti pri vpisovanju, pri seštevanju, lahko pa tudi nalašč zanemarja svoj posel, kar se sicer hvala Bogu le redko zgodi; revizija je tudi pri onih posojilnicah, katere veljajo kot uzorne, potrebna ter je največjega pomena glede varnosti posojilnice. Vse posle načelstva nadzoruje nadzorništvo navadno vsako četrletje, večkrat pa

se to zgodi, če potreba nanese. Nadzorništvo pregleda vse vpise v knjigah, iste primerja, posvetuje se o tem, če je načelstvo pravilno in previdno postopalo pri podelitvi posojil, pri sprejemu porokov, če je načelstvo izvršilo sklepe občnih zborov in svojih sej, če ni prekoračilo svojega delokroga; če je vse v redu, se to zabeleži v dnevnik, vsi pogoški in pomanjkljivosti pa se sprejmejo v zapisnik in se dajo načelstvu potrebna navodila glede odprave nedostatkov. Najvišji organ v posojilnici je glavni občni zbor, ki se skliče enkrat v letu in sicer tekom prvih šest mesecev; na glavnem občnem zboru mora načelstvo natančno poročati o vsem svojem poslovanju.

Janez. Ta uredba je zelo primerna, vendar se zna pripetiti, da se napravijo pogoški, katerih priprosti kmetje ali obrtniki, ki so v načelstvu ali nadzorništvu, ne morejo najti.

Jožef. Tudi v tem oziru je preskrbljeno. Postava z dne 10. junija 1903. zahteva, da se morajo posojilnice in ostale zadruge vsaki dve leti revidirati od revizorja strokovnjaka, ki pa ne sme biti ud posojilnice ali zadruge, katero revidira. To revizijo oskrbuje za svoje članice »Zadružna Zveza v Celju« najmanj vsako drugo leto, deluje pa se na to, da se bo revizija vsako leto izvršila. Posojilnice in zadruge pa, ki se ne pridružijo kaki združni zvezi, revidira od trgovskega sodišča določen revizor. Revizija tega revizorja pa je navadno dražja kakor revizija združnih zvez, razven tega pa tak revizor ne pozna, ker ni navadno združni strokovnjak, natančno celega poslovanja zadrug in ne more dati potrebnih nasvetov glede izpopolnitve zadruge ali izboljšanja poslovanja. Neobhodno potrebno je, da se vse posojilnice in ostale zadruge pridružijo kaki združni zvezi. Hočem ti o tej priliki pojasniti celo poslovanje »Zadružne Zveze v Celju«!

»Zadružna Zveza v Celju« je najstarejša kmečka združna zveza v Avstriji; ustanovila se je 21. januarja 1883. v Celju pod imenom »Zveza slovenskih posojilnic«; l. 1905. je spremenila svoja pravila in ime ter se sedaj imenuje »Zadružna Zveza v Celju«, registrovana zadruga z omejeno zavezo. Načelstvo obstoji iz 12 za dobo dveh let od pri občnem zboru navzočih zastopnikov članic »Zadružne Zveze« voljenih udov, nadzorništvo iz 6 na isti način voljenih udov. Na čelu »Zveze« stoji predsednik in dva podpredsednika, ki opravljajo svojo službo kot častno mesto brezplačno. Načelstvo in nadzorništvo ima v letu večkrat seje, pri katerih se rešujejo vse zadeve. Vsako leto enkrat se vrši glavni občni zbor, na katerega

pošlejo zadruge-članice »Zveze« svoje zastopnike. Občni zbori so ne-le važni, ker se na njih poroča o cellem poslovanju »Zveze« in njenih članic, ampak vzlasti radi tega, ker se spoznavajo slovenski zadrugarji, se razgovarjajo o svojih izkušnjah v združništvu ter se drug od drugega marsikaj nauče. Razun tega pa se vrše predavanja združnih strokovnjakov, katera so za vsakega udeleženca zelo zanimiva. Reči ti moram, da težko pričakujem vsako leto občni zbor »Zadružne Zveze v Celju«, da se vsako leto istega udeležim in se spet z navdušenjem poprimem dela za prospeh združništva, ker vsako leto najdem na občnem zboru večje število za združništvo delujočih mož in vidim, da število posojilnic in drugih zadrug od leta do leta narašča. Vse pisarniške in revizijske posle opravljajo pod vodstvom pisarniškega ravnatelja »Zvezini« uradniki in revizorji. »Zadružna Zveza« pa ne skrbi samo za revizijo in izjednačenje denarja, ampak vzlasti za pouk svojih članic in za razširjanje ter izpopolnjenje združništva. List »Zadruga«, brošure, katere se bodo izdajale, predavanja na občnih zbore posameznih zadrug in na občnem zboru »Zveze« same, predavanja v bralnih in izobraževalnih društvih, poučni tečaji za tajnike, člane načelstva in nadzorništva ter vse one, ki se zanimajo za združništvo, služijo v pouk. »Zadružna Zveza« hoče ne-le vzgojiti izvrstne voditelje za posamezne zadruge, ampak tudi najširše kroge slovenskega naroda za združništvo pridobiti.

Janez. »Zadružna Zveza« ima krasno nalogo; kje pa dobi za to potrebna sredstva?

Jožef. Združniško načelo je: »Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal«; to načelo velja za celjsko »Zadružno Zvezo«, ki je nad dvajset let brez podpore od katerekoli strani delovala v prospeh kmečkega stanu in slovenskega naroda. Sami si pomagamo na ta način, da vsaka posojilnica ali zadruga po znesku posojil oz. denarnega prometa določen znesek k stroškom »Zveze« prispeva. Zadnji čas se je tudi država spomnila no celjsko »Zvezo« in ji dovolila majhno podporo, a upati je, da bo država v prihodnje v očigled rastočim stroškom in z ozirom na velike podpore, katere uživajo druge združne zveze v naši državi, podporo povišala.

Janez. Velikokrat sem v časnikih bral o združnih zvezah, ne da bi vedel, kako velikanskega pomena so te za povzdigo gospodarskega položaja kmečkega in obrtniškega stanu.

Sedaj pridemo še k točki glede varnosti ob času vojsk.

Jožef. Človek mora na vse misliti, tudi na slučaj vojske. Marsikdo bi mislil, da se mora ob času vojske posojilnica ali druga zadruga razdružiti ali da bo hotel vsak svoj denar nazaj imeti, ali da bodo vsi udje izstopili in bo na ta način posojilnica morala ustaviti svoje delovanje. Temu pa ni tako! Pri nas v Avstriji še sicer nimamo tozadevnih izkušenj, pač pa v Nemčiji, kjer je leto 1849. rojstno leto združništva in so od one dobe, odkar obstoje zadruge, že doživeli vojsko l. 1866. in 1870 — 71. Ljudje niso ob času vojske denar pri posojilnicah odpovedali, ampak še vlagali, ker je denar pri posojilnici dosti bolj varen kakor doma, kjer lahko denar sovražnik vzame ali pa denar zgori. Posojilnice pa denar spet izposodijo oz. pošljejo »Zadružni Zvezi«, da ona pomaga posojilnicam, katere imajo premalo lastnega denarja; denar je torej tudi ob času vojske najbolj varen, če je naložen v posojilnici.

Janez. Že zadnjič sem ti izrazil, da sem vsled tvojih pojasnil postal navdušen posojilničar, vendar pa še imam razne dvome, o katerih sem prepričan, da jih bodeš prihodnjič popolnoma razpršil.

Jožef. Pripravljen sem prihodnjič na vsako vprašanje, katero bodeš stavil, odgovoriti.

(Nadaljevanje sledi.)

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

(Prosto po nemškem izvirniku za Slovence priredil * * *)

(Nadaljevanje.)

II.

Županova hiša je bila zaklenjena, ker so vsi prebivalci delali na travniku. Mladi učitelj, ki je hotel imeti ključ od šole, je stopil iz dvorišča županove hiše na cesto, poklical majhnega dečka, ki je stal na cesti in ga vprašal za pot proti šoli. Na potu proti šoli je pazno ogledoval hiše na obeh straneh ceste.

«Tukaj so večinoma majhni posestniki», si je mislil sam pri sebi, «saj ljudje skoraj izključno s kravami vozijo. Večje kmetije sem do sedaj samo tri videl. Splošno so drugačne razmere ko v moji domovini, kmetijstvo še ni na tako visoki stopinji, čemur pa je vzrok zemlja in težavno obdelovanje ob pobočju hribov. Tudi sadna drevesa so starodavna in zanemarjena. — »Povej dečko«, se je obrnil učitelj k spremljevalcu, ki ga je ves čas radovedno ogledoval, «kako ti je ime?»

«Mirko Verdev».

«Hodiš že v šolo?»

«Da, od Velikenoči. — Tukaj je šola».

«Če boš v šoli tudi tako hiter v odgovarjanju in pazljiv, bova dobra prijatelja. Jaz sem tvoj novi učitelj.

Mirko potegne klobuk z glave in gleda z odprtimi ustmi preplašeno učitelja. Naenkrat se obrne in teče k gruči dečkov, ki so se igrali na prostornem šolskem dvorišču.

«Novi učitelj, novi učitelj!» vpije in kakor bi trenil, zbeže dečki kakor preplašena jata ptic za bližnje hiše in izza oglov ogledujejo novega učitelja.

Dragotin Cvetko se ni mogel pri tem prizoru vzdržati smeha. Počasi je stopil v šolsko dvorišče, v katerem je stala mogočna lipa, ki je ravno začela cvesti. V duhu je gledal svoje čebelice, kako brenče okrog cvetočega drevesa in si nabirajo sladko strd. Že na prvi mah se je čutil nekako domačega na torišču svojega novega delovanja. Tovariši ga niso zavidali, ko je dobil službo v tej zakotni gorski vasi. «A kaj», si je mislil, «poslopje je navidezno dobro, razgled na vas in gozd krasen. Šola mi bo sicer dala dovolj posla, 90 otrok, kakor mi je nadzornik Sršen v Jelševju rekel — pa čemu sem mlad? Vas je na slabem glasu — ,previdno, previdno!» — je klical nadzornik pri slovesu za meno — pa kaj, saj je slovenska zemlja, saj so slovenski kmetje, upam, da se bodedo razumeli».

Zapustil je šolsko dvorišče in se podal v vas, da se okrepča v od Stiskača priporočeni gostilni. Ni mu bilo treba dolgo hoditi, kmalu je stal pred lepim, skoraj novim poslopjem z napisom »Vinko Senčar, gostilna in prodajalna mešanega blaga«. Stopil je v vežo; na levi je bila gostilna, na desni prodajalna. Ob steni so stali prazni sodčki za pivo, vreče moke in otrobov, počez železnina, verige, motike, vse v velikem neredu.

Učitelj se je podal v gostilniško sobo. Pri oknu je sedela žena in pletla. Človek bi ji po postavi in obličju prisodil 40 let, a lase je imela snežnobeke kakor kaka starka. Komaj slišno je odzdravila Cvetku in vprašala, kaj želi.

Cvetko naroči kavo z maslenim kruhom ter prosi za domač kruh.

Žena odide v kuhinjo, Cvetko pa se ogleduje po sobi, katera je bila v nasprotju z vežo snažna in prijazna.

«He, Liza, prinesi mi en frakeljček!» oglasi se hripav glas.

Učitelj se je naglo obrnil in se ogledal po tem gostu. Za pečjo je čepel raztrgan človek

čegar globoko udrte, krvave oči in cela postava je na prvi pogled pričala, da je žrtev žganja. S tresočo roko je nesrečnik gostilničarki, ki je prišla v sobo, molel prazen kozarec nasproti.

«Janez, ti imaš dovolj», odvrne gostilničarka.

«Liza, ti menda nisi pri pameti, misliš, da nimam denarja. Tu so trije groši, zdaj boš menda verjela».

«Sram te bodi, Janez, da krvavo zaslužen denar, katerega ti daje tvoja hči Marica za kruh, zapiješ», ga opominja gostilničarka.

«Kaj te briga moja hči? Ona je pridno dekle in skrbi za svojega starega očeta. Danes imam rojstni dan in zato mi daj en frakeljček, če ne, pokličem tvojega moža. Od njega dobim ne samo enega, ampak dva frakeljčka».

Gostilničarka je stopila k omari ob steni in napolnila prazen kozarec.

«Naj ti tekne! Kako star si že?»

«60 let».

«Lepa starost, Janez».

«Kaj, Liza, — neznosna starost; 20, 30 let, to je lepa starost. Nimam prav, Vinko?» vprašal je gostilničarja, ki je vstopil v sobo.

«Mogoče imaš prav, pa sveto pismo pravi, da je življenje, četudi traja 70 ali 80 let, lepo».

«Ne govori mi o svetem pismu! Če bi bil Bog, se mi ne bi tako slabo godilo. Vinko, natoči mi še enega!»

«Naprej denar. Janez, ti veš, da ne smem žganja dajati na kredo».

«Haha, to bo vedno lepše. Tvoja žena pravi, da imam zadosti in ti mi tudi nočeš več dati. 12 krav sem imel v hlevu in z enim konjem ter parom volov sem vozil in sedaj bi ne dobil žganja. Tu imaš dva groša, prinesi mi kozarec, en — frakelj».

Ko je Vinko Senčar zagledal denar, je takoj prinesel zahtevano žganje. Zdihajoč je šla njegova žena iz sobe. On pa jo ježno pogleda kakor bi jo hotel prebosti s svojimi očmi.

«Da, da», se je smejal pijanec, «tvoja Liza mi ne privoščiti teh par kapljic».

«Pusti jo, saj veš, kaka je».

Nato se vrne gostilničarka in prinese Cvetku kavo. Sedaj se je zdelo Vinku umestno z neznanim gostom spregovoriti par besed».

«Vam je neznan naš kraj?»

Cvetko kratko potrdi. Oseba Vinka Senčarja m² ni nikakor ugajala. Vedno mu je po glavi rojila Stiskačeva hvala. Cvetko je obžaloval, pa je na tako dvomljivo priporočilo vstopil v to gostilno. In ko je Senčar pred njim stal in mu ni upal odkrito v oči pogledati, se je zdel mož Cvetku še sumljivejši.

«Še greste naprej?» je vprašal krčmar dalje. «Ne».

«Vi imate pač tukaj opravke?»

«Da».

Senčar bi še dalje vpraševal, ko bi ga pogled na cesto ne odvrnil od tega. Vozniki so glasno priganjali živino, da prejkoprej spravijo vozove, polne sena, pod streho. Naglo je odprl Senčar okno: «Kaj pa je? Čemu tako hitite?»

«Od Brinjeve gore sem se bliža nevihta», se oglasi voznik.

Senčar naglo zapre okno in hiti ven. Kmalu se vrne in začne nemirno po sobi semintja hoditi; naposled se vstavi pred Cvetkom:

«To je neumnost. Imam slabe živce. Groma ne morem slišati».

Cvetko ni odgovoril ničesar. Izpil je kavo, prižgal si smodko in z zanimanjem opazoval drvenje na cesti. Prihajali so še posamezni vozovi sena. Veliki oblaki prahu so se podili za njimi. Z nepopisno naglico se je bližala nevihta. Postajalo je vedno temnejše, v daljavi je že bobnel grom. — Vaška cesta je bila popolnoma zapuščena, v kratkih presledkih so švigali bliski in se je oglašal grom.

«Liza, Liza, kje si?» je klical razburjeno Senčar, ki je trepetal od strahu. Naenkrat se je močno zablistalo, Senčar plane v kuhinjo».

«Hahaha, hahaha», se je s hripavim glasom smejal pijanec, «to je pravi ptič. Drugače slabo ravna z ženo, kadar pa grmi in se bliska, se skrije v klet, in ona mora zraven njega sedeti in moliti».

Pijanec se je vzdignil, vstopil k omarici, si napolnil svoj kozarec ter ga v enem dušku izpil. Opetekajoč se, je šel proti vratom in izginil na prosto. (Nadaljevanje sledi).

Zadrugne in gospodarske vesti.

Zadruga za prodajo sadnega drevja in izkoriščanje sadja. Na Bavarskem se nahaja občina Effeltrich, katere prebivalci že od srednjega veka do dandanašnje dobe v veliki meri goje sadjerejo. Posebno se pečajo ti prebivalci z odgojo in prodajo sadnih dreves. Z sadnimi drevesi so prejšnje čase krošnjarili po sejnih, ko pa se je leta 1899. sprejela državna postava, ki radi raznih goljufij, ki so se vršile pri krošnjarenju z sadnim drevjem, krošnjarenje prepoveduje, so si ustanovili zadrugo, ki je prvo leto imela 53 udov, prodala 15.000 dreves, naredila čistega dobička 1127-99 M (približno 1300 K) in je znašal rezervni zaklad 1127-96 M (približno 1300 K). L.1906. — v šestem letu obstanka — je imela 72 udov, prodala 65.000 dreves ter je znašal rezervni zaklad, ki se je nabral iz čistega dobička teh šest let 25.729-95 M (okroglo 30.000 K). Zadruga je sezidala veliko stiskalnico in velike kleti, ker izdeluje iz sadja slabše kakovosti sadni mošt. Tudi tukaj vidimo, da je zadruga ljudi obvarovala velike škode, katero jim je povzročila postavna prepoved in z velikim uspehom vršila prodajo sadnih dreves in v zadnjem času izdelovanje in razpečevanje sadnega mošta. Ta in slični vzgledi pač jasno

pričajo, kaj se vse lahko združnim potom doseže; treba je le složnega, skupnega dela!

Važno za mlekarne. Društvo trgovcev z surovim maslom je z sodelovanjem mlekarskega oddelka splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju sestavilo določbe za trgovino z surovim maslom. Te določbe obsegajo sledeče točke: 1. pogoji za dobavo surovega masla iz krajev izven Dunaja, 2. določbe za trgovino za prekupce v kraju, kjer obstoji mlekarne, 3. nastavljenje zapriseženih strokovnjakov in preskuševalcev, 4. razsodišče, 5. označenje kakovosti surovega masla, 6. dodatek, v katerem se vpišujejo vzroki raznih pogoškov surovega masla.

Te določbe so velike važnosti za mlekarne, ker je njih namen varovati mlekarne vsake škode pri prodaji surovega masla, razven tega pa navajajo mlekarne k proizvajanju surovega masla najboljše kakovosti. Mlekarnam priporočamo, da natanko prouče te določbe, katere so natisnjene v 9. številki mlekarskega lista „Öster. Malkerei-Zeitung, Dunaj II., Glockeng. 2“.

Kmetijska centrala za varstvo kmetijskih in gozdarskih interesov pri sklepanju trgovskih pogodb je v svoji letni seji dne 24. t. m. sklenila občnemu zboru predložiti predlog, da se v svrhu preskrbovanja dunajskega trga z živino naravnost od poljedelcev osnujejo v vseh deželah zadruge za razpečanje živine. Če bo občni zbor sprejel ta predlog, kar je sigurno, bo cela zadeva prišla v tek in bo kmečki stan dosegel polagoma vpliv na določevanje cene živine. Z veseljem moramo pozdravljati ta korak kmetijske centrale, ker nam je ista, ki združuje pod svojim okriljem vse kmetijske organizacije, porok, da se bo kmet vendar enkrat osvobodil od izkoriščujočih prekupcev.

Državna osrednja zadruga blagajna. Koncem minulega leta je predložil finančni minister državnemu zboru osnova zakona o ustanovitvi osrednje zadruga blagajne. V tej osrednji zadrugi zvezi naj bi bile končno združene vse niti avstrijskega zadruga gibanja in kmetijskih ter obrtniških strokovnih organizacij. Vlada namerava v osrednji blagajni uložiti 6.000.000 K kot brezobrestno vlogo in ji podeliti mnogo dalekosežnih pravic, med drugim tudi izdajanje zastavnih listov. Čehi trde, da se bo s tem nekako vso zadruganištvo poddržavilo. Oni in Poljaki, ki trde, da se ima na idejo samopomoči sezidani organizaciji obvarovati samostojnost in jo ima država le podpirati in k večjemu nadzirati, ali delujejo v zakonitih mejah — se silno protivijo prevelikemu uplivu države in birokracije na zadruganištvo. Vnemajo se pa za osrednjo zadruga blagajno Nemci, osobito iz planinskih dežel. Nemci pač zato, ker vedo, da bo njim, ki imajo silen političen upliv, pripadlo vodstvo osrednje blagajne in s tem tudi glavni delež na dobičku.

Živinorejske zadruge na Predarelskem. Leta 1903 je bilo na Predarelskem 19 živinorejskih zadrug z 903 člani in 1765 deleži. Meseca maja je bilo vključenih pri teh zadrugah 1405 samic in 26 samcev, torej skupaj 1431 komadov. Živinorejsko knjigovodstvo se vsled natančnega nadziranja vodi prav dobro. Statistika mlekonosnosti se je vodila le pri 12 zadrugah. Pri teh zadrugah ima 1 krava povprečno 3456 l mleka na leto. Večina živine je poleti na planinah. Tako na Predarelskem!

Travniki, ki se ne pognoje s hlevskim gnojem ali gnojnic, morajo dobiti tomaževe žlindre in kalijeve soli in sicer v prvih letih več tomaževe žlindre, da dobi zemlja fosforove kisline, v sledečih letih zadostujejo manjše množine, da se nadomestujejo snovi, ki se odtegnejo z vsakokratno košnjo.

Predavanje o zadrugaštvu je imel v akademskem društvu Slovenija ob priliki VIII. mednarodnega kmetijskega kongresa na Dunaju z velikim uspehom pravnik g. Vlad. Pušenjak. Enaka predavanja priredi v akademskih društvih imenovani gospod tudi v Pragi in Gradcu ter ob počitnicah v Celju. Akademski mladina se je z veseljem oprijela vprašanja o slovenskem zadrugaštvu in v njo stavimo velike nade.

Gornjeavstrijska zadruga centralna blagajna v Lincu izkazuje v bilanci za leto 1906 nad 11.000.000 K vlog od svojih 41 podrejenih zadrug, katere denarje istim obrestuje po 4%. Vrednostnih papirjev ima ta zveza za 9.300.000 K. Denarni promet je znašal v pretečenem letu nad 29.000.000 K. Čistega dobička izkazuje letni račun K 19.340.—.

Pri mednarodnem zadrugaštvu na Dunaju od 21. do 25. maja t. l. so bili imenovani Zadruga Zveze v Celju priiglašeni oz. navzoči gospodje: Predsednik Mihael Vošnjak, udje načelstva dr. Franjo Rosina, župnik Friderik Kukovič in ravnatelj Franjo Jošt, nadalje gg.: Viktor Črnko iz Gorice, Milan Ivančič iz Medvoda, Vladimir Pušenjak iz Darmstadta, Miško Reicher iz Maribora, Josip Slekovec iz Jarenine in Janko Toman iz Moravč. Vsek udeležencev je bilo približno do 3.000.

Zadrugaštvu v Nemčiji. Glasom statističnih izkazov je bilo v Nemčiji do konca leta 1906 vseh zadrug 24.652, katere so imele 3.658.437 zadrugašnikov udeležencev. Med temi zadrugami je bilo denarnih zavodov 15.108 z 2.018.821 zadrugašnikov. V letu 1906 se je na novo ustanovilo 695 zadrug s 26.578 zadrugašniki. Pretežni del vseh teh zadrug so kmetijske zadruge in konzumna skladišča po vaseh, po ustroju je večji del Raiffeisenovega sistema, a je mnogo posojilnic tudi sistema Schulze-Delitsch.

Nižjeavstrijska mlekarne na Dunaju. Na Nižjeavstrijskem deluje 91 mlekarskih zadrug, ki so vse združene z mlekarjo z zgorajšnjim naslovom, ki ima svoj sedež na Dunaju. Zadruge po deželi prejemajo mleko od zadrugašnikov in pošiljajo isto na Dunaj. Pretečeno leto so prodale te zadruge 15 milijonov litrov mleka in nad 68.000 kilogramov surovega masla. Mleko plačuje zadruga po 16 do 17 vinarjev liter. Ves čisti dobiček nižjeavstrijske mlekarne na Dunaju je znašal v letu 1906 nad 114.000 kron. Slovenci, na delo za osnivanje mlekarskih zadrug!

Zadrugaštvu v Indiji. Angleška vlada se trudi zboljšati stanje prebivalcev v Indiji s širjenjem zadrugaštva. Pred par leti je poslala v to svrhu nekaj uradnikov v Evropo, da prouče zadrugaštvu, od katerih vodi sedaj eden vso zadrugašno organizacijo v Indiji. Ker Indijci ne znajo pisati, jim služi namestu podpisa na dolžnem pismu ali drugih listinah odtisk palca desne roke, ki ga napravi zadrugašnik v vosek.

Seznam jugoslovanskih zadrug, ki so bile po izidu majnikove številke »Zadruge« pa dosedaj registrovane v zadrugašnih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene.

Zreče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Zrečah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Cerklje (Kranjsko, okrož. sod. Novomesto) Hranilnica in posojilnica v Cerkljah pri Krškem, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Hinje (Kranjsko, okrož. sod. Novomesto) Hranilnica in posojilnica v Hinjah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Podgorje (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Zadruga za rejo bikov v Podgorji, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Središče (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica v Središču, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Stražišče (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Sitarska in žimarska zadruga v Stražišču, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Računske zaključke za leto 1906 smo prejeli dosedaj od naslednjih zadrug in sicer:

Koroško: Glinje, Loče, Podravlje, Prevalje, Slovenji Plajberg, Spodnji Dravograd, Suha, Sv. Lenart pri 7 stud., Šmihel pri Piberku, Št. Jakob v Rožu, Št. Janž v Rožu, Št. Jurij na Zili, Št. Štefan na Zili, Tinje, Velikovec, Zila, Ziljska Bistrica, Zabnice.

Kranjsko: Bled, Cerklje, Črnomelj, Knežak, Kranj, Krško (Centralna), Krško (Okrajna), Landol, Litija, Ljubljana (Glavna), Ljubljana (Kmetijska), Ljubljana (Spl. kred. dr.), Ljubljana (Učiteljska), Logatec (Posoj.), Logatec (Mlekarna), Loški potok, Metlika, Mirnapec, Moravče (Posoj.), Moravče (Mlekarna), Novasušica, Prestranek, Prevoje, Radeče, Radomlje, Ribnica, Skarčna, Slap, Sodražica, Staritrč (Posoj.), Staritrč (Mlekarna), Sv. Križ pri Kostanjevici, Smartno pri Litiji, Trebnje, Trnovo, Tržič (Posoj.), Tržič (Lastni dom), Velike Lašče, Vremski Britof, Vrhnika, Zagorje na Pivki, Zagorje ob Savi (Posoj.), Zagorje ob Savi (Del. konz. dr.), Žužemberk.

Primorsko: Berseč, Bovec, Čežarji, Dekani, Dolina, Gorica (Ljudska), Kobarid, Komen, Koper, Lovran, Marezige, Nabrežina (Posoj.), Nabrežina (Obrt. gosp. dr.), Pobegi (Posoj. in konz. dr.), Podbrdo, Podgrad, Selo, Sežana, Skrilje, Trst (Posoj.), Trst (Trg.-obrt. zadr.), Trst (Jadran), Vanganel, Volosko.

Štajarsko: Braslovče, Brežice, Celje (Posoj.), Celje (Lastni dom), Celje (Diana), Celje (Rinka), Dobrna, Dol, Fram, Gornja Radgona (Posoj.), Gornja Radgona (Kmet. dr.), Gornjigrad, Gotovlje, Jarenina, Konjice, Kozje, Makole, Maribor (Posoj.), Maribor (Dom), Marija Snežna, Mozirje, Oplotnica, Ptuj, Rajhenburg, Rogatec, Slatina, Slovenska Bistrica, Sv. Benedikt v Slov. gor., Sv. Križ pri Mariboru, Sv. Tomaž pri Ormožu, Šmarje, Šmartin na Paki, Št. Ilj v Slov. gor., Št. Peter pod Sv. gorami, Trbovlje, Velenje, Vitanje, Vojnik, Vransko, Zusem.

Vse ostale zadruga nujno prosimo, da nam čim prej pošljejo svoje tiskane računske zaključke!

LISTNICA.

G. J. Š. v S. Stvar se je zavlekla iz nam nerazumljivih razlogov, katerim skušamo priti na sled.

G. J. K. v Št. J. V pismu smo Vam že enkrat natančno obrazložili naše stališče. Ravnajte se po istem in se bodele prepričali, da bode tako najbolj prav.

G. V. P. v M. Zadevno je odposlano na naznanjeni naslov: dvignite na glavni pošti.

G. M. K. v L. Nevarna rana se izžge z ognjem, neplodna veja pa se mora odžagati. Tako se je zgodilo tudi v znanem slučaju. Oglasite se nam ob priliki.

G. J. L. v K. Rešitev dotične prošnje, ki je bila vložena že lansko jesen, smo ponovno urgirali. Interpretacija okrajnega glavarstva pa utegne biti prava.

G. M. R. v M. Kakor smo pričakovali, tako se je zgodilo. Vrč gre tako dolgo k vodnjaku, da se razbije. Vsaka napihjenost se prej ali slej razbline. Natančneje ustmeno.

„Denarna centrala Zadruga Zveze v Celju“ izkazuje z 29. marcem 1907 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790'—
Vplačani deleži	»	1.570'—
Skupaj	K	115.360'—
Izplačani deleži	»	—'—
Stanje deležev	K	115.360'—
Stanje pasivnih tekočih računov koncem leta 1906	»	1.530.409'19
Prejeti pasivni tekoči računi	»	1.022.155'36
Skupaj	K	2.552.564'55
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	617.672'04
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.934.892'51
Stanje aktivnih tekočih računov koncem leta 1906	»	1.626.384'72
Izplačani aktivni tekoči računi	»	880.703'44
Skupaj	K	2.507.088'16
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	616.555'43
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.890.532'73
Gotovina, poštna hranilnica in nalozbe	»	150.365'08
Denarni promet je znašal v marcu:		
prejemki	»	3.316.304'86
izdatki	»	3.306.404'31
Skupni denarni promet toraj v aprilu (do 29./4. 1907.)	K	6.622.709'17

Priznано najboljšé

sejalnice vnovič zboljšanega sestava „Agrikola“,

jeklene pluge,
brane, valjarje,

kosilnice za travo, deteljo in žita,

obračalnike, stroje za grabljenje sena in žita,

stiskalnice za grozdje in sadje,

hidravlične stiskalnice,

stroje za mečkanje in robkanje grozdja,

☞ mline za sadje, škropilnice ☞

☞ za trte in druge rastline, ☞

stroje za sušenje sadja in sočivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v najnovejših, odlikovanih sestavih

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

1050 delavcev.

tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/I, Taborstrasse št. 71.**

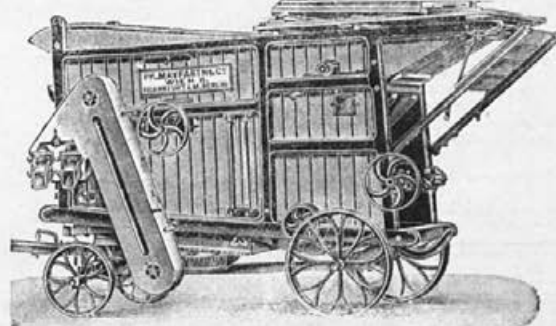
Odlikovan z nad 500 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

Obširni ceniki s podobami brezplačno.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

mlatilnice

s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje (Rollen-Ringschmierlager), ročne, na vitel in motorne,

vitlje za vprežno živino,

stroje za snazenje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje, da jih je možno goniti povsem lagotno,

stroje za parjenje krme, peči za štedilne kotle

in vse druge kmetijske stroje

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5'—	Opravični zapisnik		5'—
B. Konto za posojila		7'20	Menice, slovenske		4'—
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7'20	Skadenčna knjiga za menice		5'—
D. Konto za združne deleže		5'—	Konto hiš		5'—
E. Razdelnik izdatkov		6'40	Zemljeknjižna prošnja		4'—
F. Razdelnik prejemkov		6'40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4'—
G. Imenik društvenikov (register)		6'40	Obrazec U. Pristopni list		6'40
H. Denarni listek		1'—	V. Izkaz za rentni davek		4'—
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1'—	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—90
K. Referatna pola za dolžnike		1'20	" pristopne liste	1 "	—60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5'—	" " menice	1 "	—60
M. Opomin ostalih obresti		1'—	Knjiga za naložen denar št. 600 K 70	kolek	2'40
N. Računski listek za posojila		1'—	" izposojila št. 600 K 70	kolek	2'40
O. Konto hranilne vloge		7'—	" inventar št. 600 K 70		2'40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7'—	Imenik (index) vlagateljev 195/548		1'20
R. Konto posojila		7'—	zadružnikov in dolžnikov 195/548		1'20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4'—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K 100		2'70
T. Računski zaključek		7'—	občnega zbora 400 K 70		2'30
Dolžno pismo		6'—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6'—
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Družba za uvedbo ,hišnih hranilnih nabiralnikov',

družba z omejeno zavezo

Telefon št. 4.996.

DUNAJ, I Seilerg. 4.

Ček: konto poštne
hranil. št. 88.098.

Pridobili smo za Avstrijo izključno prodajalno pravico

„Hišnih hranilnih nabiralnikov“

tvrdke Krištofa Cloeter na Dunaju

in vabimo slavne denarne zavode k naročbi.

Nabiralniki so iz jeklene pločevine prešani in zakovani ter se izdelujejo v dveh vzorcih.

Vzorec št. I,

je nabiralnik, ki se nahaja že dalj časa v prometu. Visok je 13 cm, dolg 10 cm, širok 6 cm. Nabiralniki se izdelujejo fino ponikljani. Na zadnji strani nabiralnika se nahaja priprava, ki omogočuje natakiniti posebno lastnikovo visečo ključavnico. —

Cena kosu K 4'—

Vzorec št. II,

z novim, absolutno varnim zaporom. Ta nabiralnik je 13 cm visok, 8 cm dolg in 5 cm širok. Zaradi pripravne oblike in velikosti ga je mogoče lahko v žep vtakniti. Nabiralnik se izdeluje bruniran.

Cena kosu K 4'50.

Pri obeh nabiralnikih se nahaja na zgornji strani špranja, skozi katero je lahko mogoče spustiti petkronski srebrnjak. Vzorec št. II ima razven tega na ožji steni, posebno odprtino za papirnat denar. Na prednji strani je pritrjena tablica, na katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Najmanjša dobava znaša 100 kosov, dobavni čas pa krog 60 dni. Cene veljajo za Dunaj proti gotovemu plačilu. Za vtisk napisa je plačati jedenkratno plačilo za vse naročene in naknadno naročene kose v skupnem znesku po 50 v od črke. V svrhu naročila se naj obračajo zadrage na Zadržno Zvezo v Celju, ki vse potrebno oskrbi.

Dr. E. Volčič, Novo mesto (Rudolfovo, Kranjsko)

je uredil in izdal:

1. „Civilnopravni red in sodni pravilnik“ z drugimi civilno-pravdnimi zakoni. — Knjiga je popolen zbornik pravil označene vrste; koncem tvarine je obširno stvarno kazalo v slovenskem in hrvaškem jeziku. Obseg XII in 909 strani; cena vezani knjigi 8 kron, poština 55 vin.
2. „Odvetniška tarifa“, določila o slovenskem in hrvaškem jeziku pred sodišči, sodne pristojbine. Obseg 75 strani (20 tabel); cena 1 K 80 v.

Knjigi se dobivata pri dr.-ju Volčiču in pri knjigotržcih.

Klajno apno,

katero se je skozi
14 let izborna ob-
neslo, se dobiva
najbolj po ceni pri

Mih. Barthel & Comp.
Dunaj X/3. Siccardsburggasse 44.

Popis in ceniki zastonj
Dopisuje se v slovenskem jeziku.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše iz-
delane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo

pri „Zadružni
Zvezi v Celju“

in pri

mnogih dru-

gih posojil-

nicah in hra-

nilnicah v

vseh slo-

venskih po-

krajinah.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN (Osrednja banka čeških hranilnic)

Podružnica na Dunaju
I. Wipplingerstrasse 22.

Centrala v Pragi
I. Ovocna ulice 15.

Podružnica v Brnu
Ferdinandova ulice 29.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Izvede se povišanje lastnega akcijskega kapitala (IV. emisije). Rok vpisovanja in izplačila do 30. junija 1907. — Na željo prospekti. — Plačila se vršijo lahko v poljubnih obrokih in se obrestujejo po 4 1/2%.

Natančnejša pojasnila
daje r. vnateljstvo.

V najbližnjem času se otvori podružnica v Trstu.

10-2

Franc Nechvíle

tovarna vinogradniškega orodja, strojev za kletarstvo in
kovinskih izdelkov

na Dunaju V/1, Margaretenstrasse 98/II.

Ustanovljeno 1882. Telefona št. 1556. Brzojavi: Nechvíle Telefon.

izdeluje:

Sadne in vinske stiskalnice, sadne mline.

Stroje in priprave za uporabljanje sadja.

Brizgalnice za sadno drevje, vozne in samotvorne, za male in
velike obrate.

Priprave za namazanje in desinficiranje »Unicum«, za pobeljenje
sadnega drevja z apnom, nadalje za beljenje pročelij,
kletarstev, hlevov itd.

Peronospora-brizgalnice patent »Austria«, sestav c. kr.
kmetijske družbe na Dunaju.

Razprašilnike za žveplo »Vindobona«.

»Kober«, patent. priprave za vbrizganje ogljikovega
sulfida, najnovejši patentovan sestav s kontrol. pripravo.

Vinske sesalne in vse kletarske potrebščine.

Glogowski & Co.

Radetzkystasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-
Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX,

10-2

REMINGTON-BILLING stroji,

SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za
pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastoj in poštne prosto.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, ▲ Narodni dom ②

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4.000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje **po 4 od totke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa od dne 1. januarja leta 1905 na zemljiško varnost **po 4 tri četrť odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 in pol odstotkov obresti.**

POSJOJILNICA V CELJU

„**NARODNI DOM**“ ▲ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadržnikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrť odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osebni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike.

Zadruga!

Priobčujte v svojem strokovnem glasilu «Zadruga» letne računske zaključke in bilance ter sklicujte v našem listu tudi občne zборе, v kolikor je to z ozirom na mesečnik mogoče! Za prihodnje leto skušamo poskrbeti za to, da bode izhajala «Zadruga» bolj pogosto, ter da bodo zadruge objavljale lahko svoje oklice, povabila i. t. d. izključno le v «Zadrugi».

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavnica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novic in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izdane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje

vojaške ženitninske kavicje.

Eskompt in inkaso menic. ————— Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne v-diga.

Promet s čekli in nakaznicami.

Delniška družba „Alfa Separator“

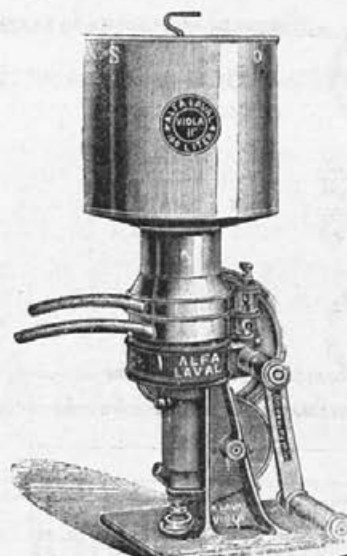

DUNAJ, XII/3,
Wienerbergstrasse št. 31.

**NAJVEČJA SPECIJALNA
TOVARNA MLEKARSKIH
PRIPRAV, STROJEV IN
== POSODE. ==**

Popolne oprave mlekarn.

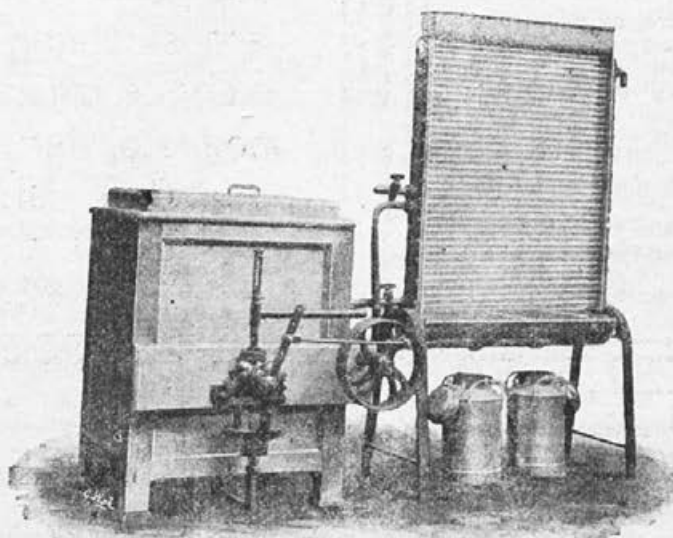
Originalni Alfa-Laval-posnemalniki model 1906

so višek popolnosti glede ostręga posnemanja in trpežnosti! Ne dajte se premotiti po navidezno ugodnih ponudbah od drugih strani, glasečih se na posnetke, in četudi so našopirjene z zapeljivim dostavkom: «sistem Alfa», temveč zahtevajte vselej izrecno le naše dosedaj neprekošene

ORIGINALNE Alfa-Laval-posnemalnice!

Hladilne naprave za nizko ohlajenje mleka po patentu Isselhard. Mleko se z lahkoto zamore ohladiti na $+1 - 2^{\circ}$ C.

Zmerna cena. ~ Soliden izdelek. ~ Obilo priznanih spričeval.

Transportni vrči Alfa iz posebno močne ~ jeklene pločevine, trikrat pocinjeni. ~ Največja trpežnost. Najvišja odpornost! Poprave in novopocinjene točno in po najnižji ceni.

Zahtevajte cenik zastonj in poštne prosto.

~~~~~
Dopisovanje v slovenskem jeziku.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju

sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršne koli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju

snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo

t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določenih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju

je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spornavno med svojimi članicami.

Denarna Centrala

sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala

dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala

je imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1905:

denarnega prometa	K 189.442.907'26
čistega dobička	464.824'49
rezervnih zakladov	3.240.361'48
skupnega lastnega imetja	5.255.295'68
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	86.694.265'71

Zadružna Zveza v Celju

je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju

je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju

je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.